

**VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA**

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

**Komparace daňového zatížení zaměstnanců v České republice a ve Spojených státech
amerických
Comparison of Tax Burden of Employees in the Czech Republic and in the United
States of America**

Student:

Bc. Markéta Ševčíková

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Yveta Pšenková, Ph.D.

Ostrava 2018

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Markéta Ševčíková**
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně
Téma: **Komparace daňového zatížení zaměstnanců v České republice a ve
Spojených státech amerických
Comparison of Tax Burden of Employees in the Czech Republic and in
the United States of America**

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Daňový systém České republiky
 3. Daňový systém Spojených států amerických
 4. Komparace daňového zatížení zaměstnanců – praktická aplikace
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015. 276 s. ISBN 978-80-7478-841-3.
- SCHELLEKENS, Marnix, ed. *European Tax Handbook 2017*. Amsterdam: IBFD, 2017. 1164 s. ISBN 978-90-8722-407-3.
- VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2016*. 13. vyd. Praha: 1. VOX, 2016. 396 s. ISBN 978-80-87480-44-1.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

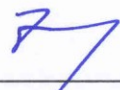
Vedoucí diplomové práce: **Ing. Yveta Pšenková, Ph.D.**

Datum zadání: 24.11.2017

Datum odevzdání: 27.04.2018

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlášení studenta

Prohlašuji, že jsem celou práci, kromě přílohy č. 1, která byla převzata z uvedeného internetového zdroje, vypracovala samostatně.

V Ostravě dne

27. 4. 2018

Bc. Markéta Ševčíková

Obsah

1	ÚVOD	5
2	DAŇOVÝ SYSTÉM ČESKÉ REPUBLIKY	7
2.1	STRUKTURA DANÍ	7
2.2	DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB	8
2.2.1	<i>Poplatníci.....</i>	<i>8</i>
2.2.2	<i>Předmět daně.....</i>	<i>8</i>
2.2.3	<i>Základ daně</i>	<i>9</i>
2.2.4	<i>Sazba daně a solidární zvýšení daně</i>	<i>11</i>
2.2.5	<i>Nezdanitelné části základu daně, odčitatelné položky a slevy na dani</i>	<i>11</i>
2.2.6	<i>Správa daně.....</i>	<i>18</i>
2.3	ZDANĚNÍ ZÁVISLÉ ČINNOSTI	19
2.3.1	<i>Příjmy ze závislé činnosti, příjmy vyňaté a osvobozené.....</i>	<i>19</i>
2.3.2	<i>Dílčí základ daně.....</i>	<i>21</i>
2.3.3	<i>Zdravotní a sociální pojištění.....</i>	<i>21</i>
3	DAŇOVÝ SYSTÉM SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH	24
3.1	STRUKTURA DANÍ	24
3.2	DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB	25
3.2.1	<i>Poplatníci.....</i>	<i>25</i>
3.2.2	<i>Předmět daně.....</i>	<i>26</i>
3.2.3	<i>Základ daně</i>	<i>26</i>
3.2.4	<i>Sazba daně</i>	<i>26</i>
3.2.5	<i>Alternativní minimální daň.....</i>	<i>28</i>
3.2.6	<i>Nezdanitelná částka, odčitatelné položky a slevy na dani</i>	<i>29</i>
3.2.7	<i>Správa daně.....</i>	<i>34</i>
3.3	ZDANĚNÍ ZÁVISLÉ ČINNOSTI	35
3.3.1	<i>Příjmy ze závislé činnosti, příjmy vyňaté a osvobozené.....</i>	<i>35</i>
3.3.2	<i>Sociální a zdravotní pojištění.....</i>	<i>36</i>
4	KOMPARACE DAŇOVÉHO ZATÍŽENÍ ZAMĚSTNANCŮ – PRAKTICKÁ APLIKACE.....	39
4.1	UKAZATELE DAŇOVÉHO ZATÍŽENÍ	39
4.1.1	<i>Daňová kvóta</i>	<i>39</i>
4.1.2	<i>Efektivní a implicitní daňové sazby.....</i>	<i>40</i>
4.2	PROGRESIVITA OSOBNÍ DŮCHODOVÉ DANĚ A JEJÍ MĚŘENÍ	41
4.2.1	<i>Ukazatele lokální progresivity</i>	<i>42</i>
4.2.2	<i>Ukazatele intervalové progresivity.....</i>	<i>42</i>
4.2.3	<i>Ukazatele globální progresivity.....</i>	<i>44</i>

4.3	KOMPARACE DAŇOVÉHO ZATÍŽENÍ ZAMĚSTNANCŮ	48
4.3.1	<i>Efektivní sazba daně u bezdětného poplatníka</i>	<i>51</i>
4.3.2	<i>Efektivní sazba daně u poplatníka samoživitele se dvěma dětmi.....</i>	<i>53</i>
4.3.3	<i>Efektivní sazba daně u manželů s jedním dítětem.....</i>	<i>56</i>
4.3.4	<i>Shrnutí výsledků efektivních sazeb daně</i>	<i>62</i>
4.4	MĚŘENÍ INTERVALOVÉ PROGRESIVITY	63
5	ZÁVĚR	67
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	70
	SEZNAM ZKRATEK	77
	PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE	
	SEZNAM PŘÍLOH	
	PŘÍLOHY	

1 Úvod

Daně, pojem, se kterým se v běžném životě neustále setkáváme. Téměř každá věc, se kterou se dostaneme do styku, je podrobena dani. Stejně to platí i u příjmů, které mohou být získány jak ve formě peněžní, tak i nepeněžní. Přestože zdanění věcí si tolik neuvědomujeme, tak právě zdanění příjmů, ať už vyplacených od zaměstnavatele, popř. získaných jiným způsobem, se nás dotýká více. Proto daňová zátěž zaměstnanců může mít v některých případech určitý vliv na rozhodnutí poplatníka, v jaké zemi se rozhodne pracovat. Musíme mít však na paměti, že nezáleží pouze na tom, jaké výše dosahují sazby daně z příjmů fyzických osob v dané zemi, ale také jakým způsobem se stanovuje základ daně, kolik činí odvody na sociální zabezpečení, dále zda má poplatník možnost využít nějaké nezdanitelné části základu daně, odpočty či slevy na dani. Všechny tyto skutečnosti mají dopad na celkové daňové zatížení.

Téma zdanění příjmů fyzických osob je v poslední době často diskutované. Již v období voleb se objevovaly zmínky o daňové reformě, které by kromě jiného znamenaly zrušení superhrubé mzdy a zavedení progresivního zdanění místo lineární sazby daně. Ve Spojených státech amerických dokonce došlo na konci roku 2017 ke schválení nejrozsáhlejší daňové reformy za více než 30 let. Změny se týkají nejen daně z příjmů právnických osob, ale v případě daně z příjmů fyzických osob si jednotlivci budou moct daňový základ snížit až o dvojnásobek. Zároveň dochází ke snížení daňových sazeb uplatňovaných v jednotlivých daňových pásmech. Kromě jiného budou mít poplatníci možnost využít zvýšené slevy na dítě, popř. daňové zvýhodnění, pokud se starají o staré či nemocné rodinné příslušníky. I toto byl jeden z důvodů, proč v této diplomové práci bude řešeno téma komparace daňové zátěže zaměstnanců v České republice a ve Spojených státech amerických, neboť právě Spojené státy americké jsou jednou ze zemí, které mají nejnižší celkové daňové zatížení v zemích OECD.

Cílem této diplomové práce je srovnat daňové zatížení zaměstnanců v České republice a ve Spojených státech amerických. Rozdíly v systému zdaňování fyzických osob s důrazem na závislou činnost budou rozepsány v jednotlivých kapitolách a nakonec budou teoretické poznatky využity k praktickému analyzování efektivní sazby daně u tří vzorových kategorií poplatníků a výpočtu intervalové progresivity.

Práce se skládá z pěti částí. Po úvodu následuje druhá kapitola, která se věnuje daňovému systému České republiky s důrazem na daň z příjmů fyzických osob. V této části

bude popsáno, kdo je daňovým subjektem, jaké příjmy se do předmětu daně zahrnují, popř. jsou z něj vyňaty, a které příjmy jsou od daně z příjmů fyzických osob osvobozeny. Od vymezení základu daně se postupně dostaneme k určení sazby daně a popisu solidárního zvýšení daně. Obecná část je doplněna také o výčet nezdanitelných částí základu daně, odčitatelných položek a v neposlední řadě o slevy na dani. Konec kapitoly je věnován zdanění závislé činnosti, kde je také popsáno sociální a zdravotní pojištění důležité pro praktickou část.

Třetí kapitola se zabývá daňovým systémem Spojených států amerických opět se zaměřením na daň z příjmů fyzických osob. Začátek kapitoly se týká definic daňových subjektů, předmětu daně a základu daně. Dále se podíváme na sazbu daně a na vymezení alternativní minimální daně. I tato kapitola bude obsahovat výčet nezdanitelných částek, odčitatelných položek a také slev na dani, které jsou uplatňovány ve Spojených státech amerických. Na konci kapitoly se podíváme na zdanění závislé činnosti a bude zde také nastíněn systém sociálního zabezpečení uplatňovaného ve Spojených státech amerických.

Čtvrtá kapitola je zaměřena na praktickou část práce, přičemž je celá kapitola rozdělena na dvě části. První část se bude týkat definování ukazatelů daňového zatížení, jako jsou daňová kvóta, efektivní a implicitní daňové sazby. Dále bude věnován prostor popisu progresivity osobní důchodové daně a jejím měřením. Druhá polovina kapitoly se nejdříve bude týkat výpočtů efektivních sazeb daně u tří vzorových kategorií poplatníků, přičemž konečné výsledky budou porovnány a prezentovány pomocí grafů. Poté se konec kapitoly bude věnovat intervalové progresivitě daně. I zde budou výsledky vyhodnoceny a prezentovány pomocí grafů. Konečné shrnutí je uvedeno v závěru.

Práce je psána v souladu s právním stavem k 1. 1. 2017 a jsou zde použity metody analýzy, komparace a dedukce.

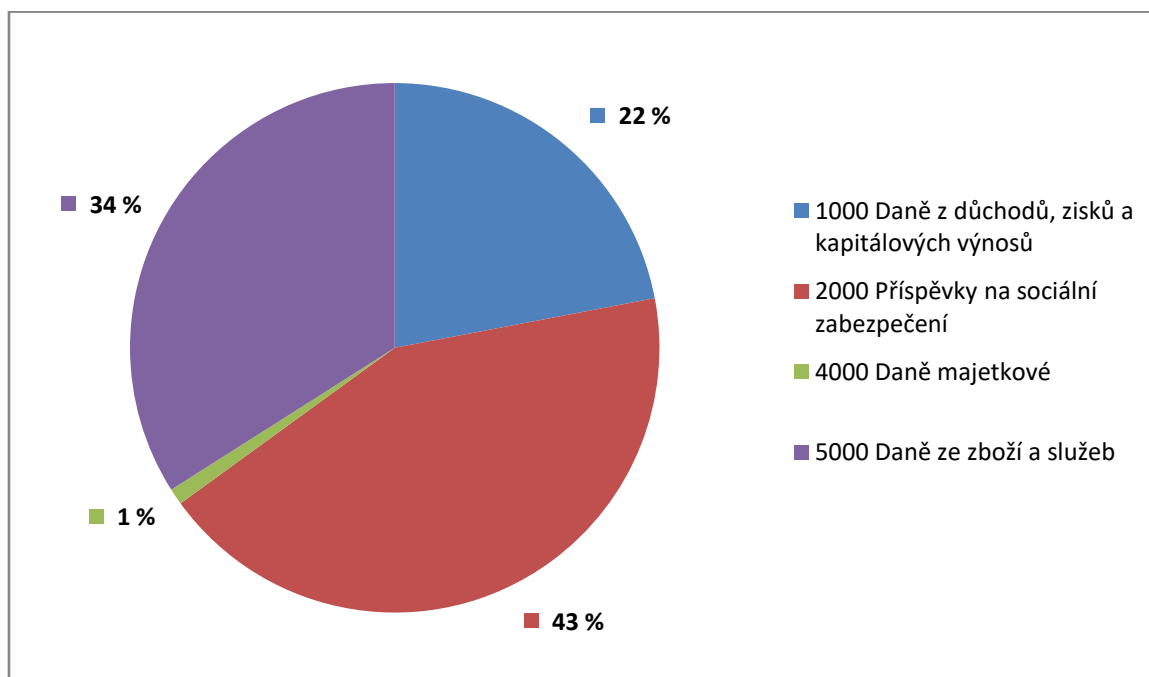
2 Daňový systém České republiky

2.1 Struktura daní

Jednou z charakteristik daňového systému je popis daňové struktury (neboli daňový mix). Ta ukazuje, jaký typ daní je v daném státě upřednostňován, a jaký naopak potlačován. Ve vyspělých státech podíl přímých daní postupně klesá na úkor zvyšujícího se podílu nepřímých daní v daňových strukturách, které mají na ekonomickou aktivitu menší negativní účinek. (Vančurová, Láchová, 2016)

Daňová struktura ČR za rok 2016 je znázorněna na grafu 2.1. Z grafu je zřejmé, že největší podíl na daňovém výnosu má sociální pojištění, které tvoří 43 % celkového daňového výnosu a naopak nejmenší podíl tvoří majetkové daně ve výši 1 %.

Graf 2.1 Daňový mix ČR v roce 2016

Zdroj: Vlastní zpracování dle OECD, 2017, dostupné z: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REVCZE#>

V ČR jsou uplatňovány jak přímé, tak i nepřímé daně. Přímé daně se dále dělí na daně z příjmů, tedy na daň z příjmů fyzických a právnických osob, a na daně majetkové, mezi které řadíme daň z nemovitých věcí, daň z nabytí nemovitých věcí a daň silniční. Nepřímé daně se člení na daně všeobecné, tedy daň z přidané hodnoty, a na daně selektivní (akcízy), kam patří daň z minerálních olejů, daň z lihu, daň z piva, daň z vína a meziproductů,

daň z tabákových výrobků, daň z pevných paliv, daň z elektřiny, daň ze zemního plynu a některých dalších plynů. (Široký, 2016)

2.2 Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob je univerzální daní, která je spojována s určitým odporem využívaného v posledních letech v politických programech. Této dani podléhají všechny zdanitelné příjmy jednotlivců, jejím účelem má být přerozdělování příjmů od bohatších jedinců k sociálně potřebným a zároveň má ovlivnit chování poplatníka tak, aby bylo v souladu se stanovenými prioritami společnosti. V posledních letech se tento účel přerozdělování příjmů změnil spíše na redistribuci důchodů od zaměstnanců k jedincům, kteří mají převážně jiné druhy příjmů.

Celá problematika daně z příjmů fyzických osob je upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZDP).

2.2.1 Poplatníci

Poplatníky této daně, jak již název napovídá, jsou všechny fyzické osoby. Můžeme je rozdělit na dvě skupiny. Do první z nich řadíme daňové rezidenty, tedy osoby, které mají na území ČR bydliště nebo se zde obvykle zdržují. Za obvykle zdržující označujeme takové osoby, které sice v ČR nemají bydliště, ale pobývají zde alespoň 183 dnů v daném roce. Daňová povinnost rezidentů se vztahuje jak na příjmy plynoucí z ČR, tak i na příjmy plynoucí ze zahraničí. (Vančurová, Láchová, 2016)

Druhá skupina poplatníků je složena z daňových nerezidentů. Jsou to osoby, které nepatří do první skupiny nebo to o nich stanoví mezinárodní smlouvy. O daňového nerezidenta se jedná i v případě, že se na území ČR obvykle zdržuje a to za účelem studia nebo léčení. Daňová povinnost nerezidentů se vztahuje pouze na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR. (Vančurová, 2013)

2.2.2 Předmět daně

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou veškeré příjmy (nejen peněžní, ale i v nepeněžní podobě) s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně, nebo jsou od daně osvobozené. Zákon o daních z příjmů dělí předmět daně na pět dílčích částí:

- příjem ze závislé činnosti,

- příjem ze samostatné činnosti,
- příjmy z kapitálového majetku,
- příjmy z nájmu,
- ostatní příjmy.

Mezi příjmy vyňaté z předmětu daně můžeme například uvést příjmy, které jsou získané vydáním restitucí, příjmy z vypořádání společného jmění manželů, příjmy plynoucí z odškodnění přiznaného mezinárodním trestním soudem popř. tribunálem, úvěry a zápůjčky s určitými výjimkami, příjmy z vypořádání spoluvlastnictví rozdělením dané věci podle podílů, aj. podle § 3 odstavce 4 ZDP.

Osvobození od daně se týká např. příjmů v podobě ceny z veřejné soutěže, pokud je v plné výši darována na veřejně prospěšné účely vymezené v § 15 odst. 1 ZDP, příjmů v podobě ocenění v oblasti kultury, ceny z úctenkové loterie, příjem v podobě stipendia, výsluhové nároky příslušníků bezpečnostních sborů, plnění z vyživovací povinnosti a další v § 4 a § 4a ZDP. (Marková, 2018) Jak uvádí Vančurová, Láchová (2016) lze vymezit základní okruhy osvobozených příjmů, kde patří:

- některé bezúplatné příjmy,
- příjmy z prodeje majetku a výhry,
- sociální transfery a důchody,
- náhrady škody a pojistná plnění s určitými výjimkami,

přičemž nesmíme zapomenout na to, že stále existuje řada výjimek ze základních pravidel.

2.2.3 Základ daně

Podle Vančurová (2013) je nejdříve potřeba, k určení základu daně, jednoznačně vymezit předmět daně, příjmy, které nejsou předmětem a příjmy, které jsou od daně osvobozené. Dále je nutné stanovit přesná pravidla pro ocenění příjmů, definovat výdaje, o které bude možno snížit příjmy a v neposlední řadě rozdělit příjmy podle použitých pravidel úpravy. Tímto postupem se dostáváme k odděleně posuzovaným částem, neboli k dílčím základům daně. Toto členění je důležité z toho důvodu, že různé příjmy mají různou „využitelnost“. Smyslem zdanění je postihnout pouze tu část důchodu, která poplatníkovi zůstane ke spotřebě a není možné stanovit pro různorodé příjmy všeobecná pravidla pro uplatňování výdajů.

Dílčím základem daně je částka, o kterou příjmy ve zdaňovacím období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Součet dílčích základů daně, nám poté dává základ daně z příjmů fyzických osob. Schéma 2.1 zobrazuje výčet dílčích základů daně a jejich zjednodušenou tvorbu.

Schéma 2.1 Výpočet dílčích základů daně z příjmů fyzických osob

	Příjmy ze závislé činnosti (§ 6)
+	Pojistné na sociální zabezpečení a pojistné na veřejné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem
=	Dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti
	Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7)
-	Výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
=	Dílčí základ daně příjmů ze samostatné činnosti (nebo záporný rozdíl mezi příjmy a výdaji)
	Příjmy z kapitálového majetku (§ 8)
=	Dílčí základ daně příjmů z kapitálového majetku
	Příjmy z nájmu (§ 9)
-	Výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
=	Dílčí základ daně příjmů z nájmu (nebo záporný rozdíl mezi příjmy a výdaji)
	Ostatní příjmy (§ 10)
-	Výdaje na dosažení příjmu (podle druhů příjmů do výše daného druhu příjmů)
=	Dílčí základ daně ostatní příjmy

Zdroj: Vlastní zpracování dle Vančurová, Láchová (2016, str. 161)

Pokud však nastane situace, že suma dílčích základů daně podle § 7 až § 10 ZDP je menší než nula, tak se základ daně z příjmů fyzických osob rovná dílčímu základu daně podle § 6 ZDP a záporná hodnota se vykáže jako daňová ztráta, která se uplatní jako odpočet v následujících zdaňovacích obdobích.

Můžeme se také setkat s pojmem **samostatný základ daně**. Tento základ daně je tvořen příjmy, ze kterých sráží daň osoba, která příjem vyplácí. Jako příklad můžeme uvést banky, které sráží daň z úroků, které připisují svým klientům. Odpočty ani výdaje nesnižují samostatný základ daně s výjimkami uvedenými v ZDP. Zaokrouhluje se na celé koruny dolů. (Vančurová, Láchová, 2016)

2.2.4 Sazba daně a solidární zvýšení daně

Sazba daně je důležitým nástrojem, který formuje progresivitu daně. Jsou to právě sazby daně, které nejčastěji podléhají mezinárodní komparaci. Sazba může být jak progresivní, tak i lineární. V ČR byla do roku 2007 používána klouzavě progresivní sazba daně a od roku 2008 je sazba lineární ve výši 15 %. Stejně výše dosahuje i zvláštní sazba daně, která se používá pro výpočet daně ze samostatného základu daně.

Přestože je využívána lineární sazba daně, tak určitá progresivita je schována v jiných konstrukčních prvcích. Můžeme zmínit např. maximální vyměřovací základ sociálního pojištění a zahrnutí pojistného placené zaměstnavatelem do základu daně a jejich vliv na příjmy ze závislé činnosti, kdy od roku 2008 byla daň z příjmů fyzických osob v určitých vysoko příjmových skupinách degresivní. Postupně se tento průběh stal politicky neúnosným a nespravedlivé nastavení důchodového systém vyžadovalo změnu. V důsledku toho došlo v roce 2012 ke snížení maximálního vyměřovacího základu sociálního pojištění. Stát se snažil cestou nejmenšího odporu zvyšovat daňové příjmy a zároveň se zde objevila snaha zvýšit daňovou progresi u nejvyšších skupin z pohledu základu daně. Nakonec to vyústilo k zavedení solidárního zvýšení daně, které se používá od roku 2013. (Vančurová, 2013)

Smyslem solidárního zvýšení daně je tedy zabránit degresivnímu vlivu daně u poplatníků, kteří mají převážně příjmy ze závislé činnosti, a pro které se po překročení maximálního vyměřovacího základu sociálního pojištění kvůli aplikaci superhrubé mzdy stane daň z příjmů degresivní. Solidární zvýšení daně se vypočítává pouze z té části základu daně, která odpovídá základu před snížením, tedy odlišně než základní částka daně. (Vančurová, Láchová, 2016). V roce 2017 se solidární zvýšení daně rovná 7 % a počítá se z kladného rozdílu mezi součtem příjmů, které se zahrnují do dílčího základu daně podle § 6 a dílčího základu podle § 7 ZDP v daném zdaňovacím období a 48násobkem průměrné mzdy stanovené zákonem upravující sociální pojištění. Pro rok 2017 se jedná o částku 1 355 136 Kč. (Marková, 2018)

2.2.5 Nezdánitelné části základu daně, odčitatelné položky a slevy na dani

Jak uvádí Vančurová, Láchová (2016) úprava souhrnného základu daně je poměrně náročná, jelikož jej můžeme snížit o řadu odpočtů, které se odečítají jednotlivě, nezávisle na ostatních. Nejprve základ daně z příjmů fyzických osob snižujeme o daňové úlevy, kam řadíme odčitatelné položky a nezdanitelné části základu daně. Z takto upraveného základu

daně vypočítáme daň, kterou můžeme dále snížit o slevy na dani (tzv. daňový zápočet). Daňové úlevy mohou mít formu pevné částky, nebo mají stanoven určitý strop, který odráží snahu vlády o to, aby se poplatník choval podle požadavků. Slevy na dani naopak snižují samotnou daňovou povinnost poplatníka a vycházejí většinou z titulu počtu dětí a rezidentství. Existence těchto odpočtů také způsobuje progresivitu sazby daně. (Široký, 2016)

Nezdanitelné části základu daně

Jedná se o nestandardní odpočet, který se uplatňuje pouze v případě skutečného uhrazení poplatníkem. Jejich účelem je snížit nerovnosti v příjmech, a z tohoto důvodu jsou limitovány. (Vančurová, Láchová, 2016) Níže jsou popsány jednotlivé nezdanitelné části základu daně.

Bezúplatné plnění (dar) poskytnuté obcím, krajům, organizačním složkám státu, právnickým osobám a to na kulturu, sport, vědu atd., pokud úhrnná hodnota v daném období přesáhne 2 % ze základu daně, anebo je ve výši alespoň 1 000 Kč. V celkovém úhrnu lze odečíst maximálně 15 % ze základu daně. Za bezúplatné plnění na zdravotnické účely se považuje také odběr krve v hodnotě 3 000 Kč a odběr orgánů od žijícího dárce v hodnotě 20 000 Kč.

Zaplacené úroky z úvěru ze stavebního spoření a úroky z hypotečního úvěru snížené o státní příspěvek upravený podle zvláštních právních předpisů, pokud je úvěr použit na financování bytových potřeb, přičemž se nejedná o bytovou výstavbu, údržbu ani o změnu stavby domu nebo jednotky, která nezahrnuje jiný nebytový prostor kromě garáže, sklepu či komory, prováděnou v rámci samostatné činnosti nebo pronájmu. Za bytovou potřebu se považuje výstavba bytového domu, jednotky a rodinného domu, který nezahrnuje jiný nebytový prostor kromě garáže, sklepu a komory, změna stavby, koupě pozemku za účelem budoucí výstavby (do 4 let od okamžiku uzavření úvěrové smlouvy), koupě bytového domu, rodinného domu, rozestavěné stavby či jednotky, aj. uvedené v § 15 odst. 3 ZDP.

Příspěvek lze odečíst v celkovém úhrnu maximálně 24 000 Kč. Jedná se příspěvek, který byl poplatníkem zaplacen na jeho **penzijní připojištění**, částka činí úhrn částí měsíčních příspěvků, které v jednotlivých měsících daného období přesáhly výši, od které se vyplácí maximální státní příspěvek. Může se také jednat o **příspěvky na penzijní pojištění**, pokud byla sjednána výplata plnění od uzavření smlouvy až po 60 měsících a nejdříve v roce dosažení věku 60 let, částka, kterou lze odečíst činí úhrn příspěvků zaplacených za dané

období. Nebo se jedná o **příspěvky** placené na **doplňkové penzijní spoření**, částka se rovná úhrn částí měsíčních příspěvků, které v jednotlivých měsících daného období přesáhly výši, od které se vyplácí maximální státní příspěvek

Zaplacené **pojistné na soukromé životní pojištění**, pokud byla sjednána výplata plnění až po 60 měsících od uzavření smlouvy a nejdříve v roce dosažení věku 60 let, přičemž není umožněna výplata jiného příjmu. Nejvýše lze odečíst 24 000 Kč za zdaňovací období, i v případě uzavření více smluv.

Členské příspěvky zaplacené členem odborové organizace, která obhájí zájmy zaměstnanců v hospodářské a sociální oblasti. Částku lze odečíst až do výše 1,5 % zdanitelných příjmů ze závislé činnosti, kromě příjmů zdaněných zvláštní sazbou daně. Nejvýše se může odečíst částka ve výši 3 000 Kč.

Úhrada za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání podle zvláštního zákona, pokud je nehradil zaměstnavatel nebo nebyly uplatněny jako daňově uznatelný výdaj poplatníkem s příjmy ze samostatné činnosti. Maximální částka činí 10 000 Kč. Pokud se jedná o poplatníka se zdravotním postižením, lze odečíst až 13 000 Kč nebo v případě poplatníka s těžším zdravotním postižením až 15 000 Kč. (Marková, 2018)

Odčitatelné položky

Dalšími nestandardními odpočty jsou odčitatelné položky. V tomto případě se jedná o odpočet daňové ztráty, odpočet výdajů na výzkum a vývoj a odpočet na podporu odborného vzdělávání. (Vančurová, Láchová, 2016).

Daňová ztráta se odečítá pouze od kladné sumy dílčích základů daně podle § 7 - § 10, tedy nelze ji odečíst od dílčího základu daně podle § 6. Daňovou ztrátu vzniklou a vyměřenou za předcházející období lze uplatnit kdykoli v pěti bezprostředně následujících zdaňovacích obdobích. (Finanční správa, 2017, online)

Odpočet výdajů na výzkum a vývoj byl zaveden v roce 2005 a je tvořen součtem 100 % výdajů vynaložených v období, kdy se realizuje projekt výzkumu a vývoje zahrnovaných do odpočtu, které nepřevyšují úhrn výdajů vynaložených v rozhodné době a 110 % vynaložených výdajů, které převyšují úhrn výdajů vynaložených v rozhodné době na realizaci projektu výzkumu a vývoje zahrnovaných do odpočtu.

Rozhodnou dobou je myšlena doba, která končí dnem, který předchází dni, kdy začíná zdaňovací období nebo období, za které se podává daňové přiznání. Rozhodná doba trvá stejně dlouho jako období. Mezi výdaje zahrnované do odpočtu patří ty, které poplatník vynaložil při realizaci projektu, jako např. výdaje na experimentální a projekční práce, výpočty aj. podle § 34b ZDP, jsou daňově uznatelné a navíc jsou evidovány odděleně od jiných výdajů. Projektem výzkumu a vývoje je dokument, ve kterém je vymezena činnost poplatníka ve výzkumu a vývoji a obsahuje řadu dalších informací. Pokud není možné odpočet využít z důvodu nízkého základu daně popř. z důvodu daňové ztráty, lze uplatnit nejpozději ve třetím období, které následuje po období, kdy vznikl.

Výše **odpočtu na podporu odborného vzdělávání** se rovná součtu odpočtu na pořízení majetku na odborné vzdělávání (§ 34g ZDP) a odpočtu na podporu výdajů vynaložených na žáka nebo studenta v rámci odborného vzdělávání (§ 34h ZDP). Odborné vzdělávání je definováno jako vzdělávací činnost v rámci praktického vyučování či odborné praxe uskutečňované na pracovišti osoby, která uzavřela potřebnou smlouvu se střední školou nebo vyšší odbornou školou a má oprávnění k činnosti související s daným oborem vzdělávání. Může se také jednat o vzdělávací činnost v rámci části akreditovaného studijního programu vysoké školy, přičemž musí být splněny výše uvedené podmínky. Odpočet na podporu pořízení majetku je sumou:

- 110 % vstupní ceny majetku, který je pořízen za účelem odborného vzdělávání, poplatník je prvním majitelem a majetek je používán pro odborné vzdělávání z více než 50 % doby provozu ve třech bezprostředně následujících zdaňovacích obdobích a 50 % vstupní ceny majetku, který je používán pouze v rozsahu 30 % - 50 %,
- 110 % vstupní ceny majetku u původního prvního vlastníka, pokud je majetek předmětem finančního leasingu a výdaj na získání je daňově uznatelný, pořizuje se pro účely odborného vzdělávání a používá se pro odborné vzdělávání z více než 50 % doby provozu ve třech bezprostředně následujících zdaňovacích obdobích a 50 % vstupní ceny majetku, který je používán pouze v rozsahu 30 % - 50 %.

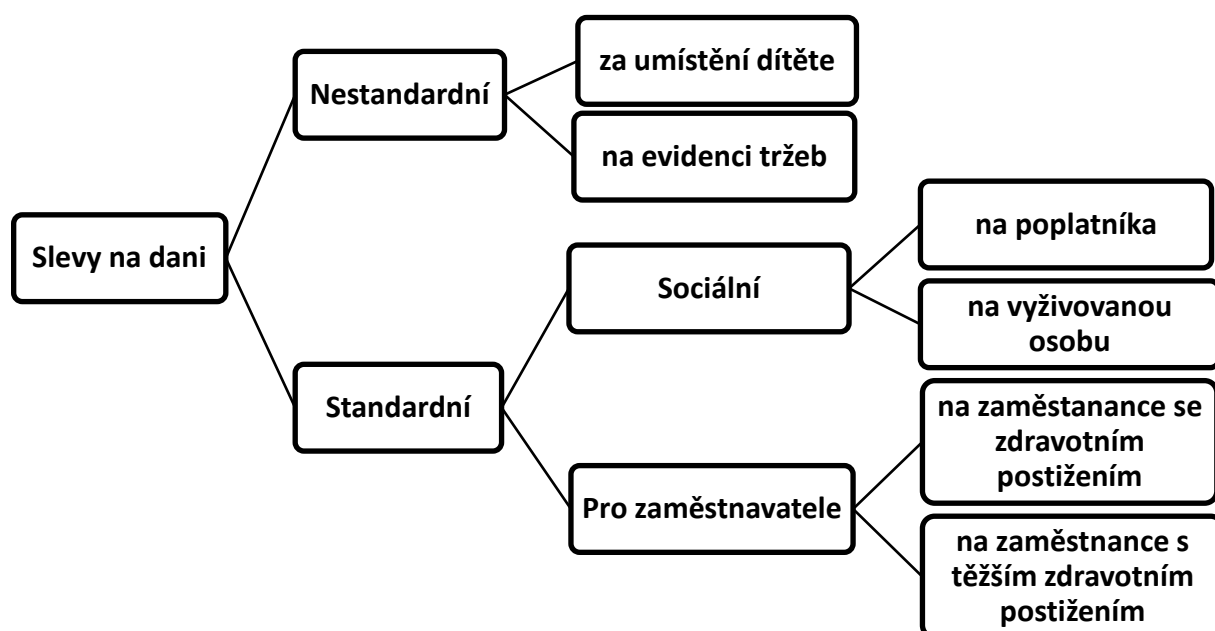
Tento odpočet může nejvýše odpovídat součinu 5 000 Kč a počtu hodin odborného vzdělávání uskutečňovaného na pracovišti poplatníka. Odpočet na podporu výdajů vynaložených na žáka

nebo studenta je roven součinu 200 Kč a počtu hodin odborného vzdělávání uskutečňovaného na pracovišti poplatníka (Marková, 2018)

Slevy na dani

Na rozdíl od nezdánitelných částí základu daně a odčitatelných položek, které snižují základ daně, se slevy na dani odečítají od vypočtené daně. Z převážné části jsou standardními odpočty, kromě slevy za umístění dítěte a slevy na evidenci tržeb, které jsou nestandardními odpočty. Mají podobu pevné částky a mohou plnit roli redistribučního regulátora nebo vyrovnávají základ daně ve smyslu horizontální spravedlnosti¹ (Vančurová, 2013). Základní rozdělení slev znázorňuje schéma 2.2.

Schéma 2.2 Členění slev na dani z příjmů fyzických osob

Zdroj: Vlastní zpracování dle Vančurová, Láchová (2016, str. 218)

Sociální slevy jsou vázány na splnění zákonných podmínek a prokázání stanovených skutečností. Zohledňují nejen sociální postavení poplatníka, ale z části i celé domácnosti, také přispívají k optimální redistribuci důchodů. Slevy na zaměstnance se zdravotním postižením mají za úkol podpořit zaměstnavatele, u kterých jsou zaměstnány osoby se zdravotním postižením. (Vančurová, Láchová, 2016)

¹ Kritérium horizontální spravedlnosti požaduje, aby dva poplatníci se stejným důchodem platili stejnou výši daně. (Široký, 2016)

Sleva na poplatníka je základní slevou, na kterou má nárok každý poplatník a činí 24 840 Kč za zdaňovací období. Osoba, která se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem či předepsaným výcvikem a to až do dosažení 26 let věku, popř. student doktorského studia do věku 28 let, může uplatnit **slevu na studenta** ve výši 4 020 Kč.

Sleva na invaliditu je odstupňována v závislosti na stupni invalidity. Pokud se jedná o první či druhý stupeň invalidity, tak sleva činí 2 520 Kč, a v případě invalidity třetího stupně se částka rovná 5 040 Kč. Jestliže má poplatník přiznán nárok na průkaz ZTP/P, může uplatnit slevu ve výši 16 140 Kč.

Výše uvedené slevy se týkají slev, které může poplatník uplatnit sám na sebe. Nyní si popíšeme slevy, které může poplatník uplatnit na osobu, která s ním žije ve společně hospodařící domácnosti. Před novelizací ZDP v roce 2017 pro tento typ slev platilo, že pokud má poplatník základ daně tvořen z více než 50 % dílčími základy daně, u kterých uplatnil paušální výdaje (jedná se o dílčí základ daně podle § 7 a § 9), nemůže tyto slevy v daném zdaňovacím období aplikovat. Avšak po novelizaci je již možné zpětně pro zdaňovací období roku 2017 tyto slevy uplatnit ovšem za podmínky, že poplatník použije paušální výdaje ve snížené výši dle novelizovaného znění § 7 odst. 7 ZDP.

Slevu na manžela lze uplatnit pouze v případě, pokud manžel nemá vlastní příjem přesahující částku 68 000 Kč. Do vlastního příjmu se započítávají nejen zdaňované příjmy, ale i osvobozené, včetně určitých sociálních dávek, které se odvozují od předchozího příjmu (např. starobní a invalidní důchod, peněžitá pomoc v mateřství, nemocenská). Avšak adresné sociální dávky se nezahrnují, jako příklad můžeme uvést dávky státní sociální podpory, příspěvek na péči, studijní stipendium aj. Sleva činí 24 840 Kč. Byl – li manželovi přiznán nárok na průkaz ZTP/P zvyšuje se částka na dvojnásobek.

Daňové zvýhodnění může uplatnit pouze jeden z poplatníků a to na vyživované dítě, které s ním žije ve společně hospodařící domácnosti. Vyživovaným dítětem se rozumí dítě vlastní, osvojené, druhého z manželů, vnuk vlastní či druhého z manželů, pokud jeho rodiče nedosahují dostatečných příjmů na uplatnění daňového zvýhodnění. Dále musí platit, že se jedná o nezletilé dítě, popř. zletilé do věku 26 let, kterému není přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně a zároveň se soustavně připravuje na budoucí povolání anebo se nemůže připravovat na budoucí povolání či vykonávat výdělečnou činnost z důvodu nemoci, úrazu, anebo kvůli dlouhodobému nepříznivému zdravotnímu stavu není schopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost. Daňové zvýhodnění na dítě, které se v průběhu

zdaňovacího období narodí nebo se začne soustavně připravovat na budoucí povolání či bylo osvojeno popř. převzato do péče, lze poměrně uplatnit již v tom měsíci, kdy daná událost nastala. Výše daňového zvýhodnění je odstupňováno podle počtu dětí.

Částka na první dítě se rovná 13 404 Kč, na druhé dítě 19 404 Kč, na třetí a každé další je ve výši 24 204 Kč. Jestliže je dítěti přiznán nárok na průkaz ZTP/P, zvyšuje se částka na dvojnásobek. V roce 2018 dochází ke zvýšení slevy na první dítě na 15 204 Kč, přičemž částky na druhé a třetí dítě zůstávají stejné. V případě, že daňové zvýhodnění nárokové poplatníkem je vyšší než jeho daňová povinnost, tak vzniklý rozdíl se stává daňovým bonusem. Ten může poplatník uplatnit, pokud jeho výše je nejméně 100 Kč a nejvýše 60 300 Kč. O výplatu daňového bonusu může požádat poplatník, který měl v příslušném zdaňovacím období příjem podle § 6 nebo § 7 alespoň ve výši šestinásobku minimální mzdy, pro rok 2017 je to rovno 66 000 Kč. V roce 2018 se částka zvyšuje na 73 200 Kč.

Dále se podíváme na slevy, které může uplatnit zaměstnavatel a na skupinu nestandardních slev.

Poplatník, který za zdaňovací období **zaměstnává osobu se zdravotním postižením**, může uplatnit slevu ve výši 18 000 Kč na jednoho přepočteného zaměstnance a poměrnou část, jestliže se výsledek průměrného ročního přepočteného počtu zaměstnanců se zdravotním postižením rovná desetinnému číslu. U **zaměstnance s těžším zdravotním postižením** je to obdobné, avšak zde se částka rovná 60 000 Kč.

Sleva na evidenci tržeb vznikla v souvislosti s přijetím zákona č 112/2016 Sb., o evidenci tržeb (EET) a její výše činí 5 000 Kč. Sleva na dani se rovná nejvýše částce kladného rozdílu mezi 15 % dílčího základu daně podle § 7 a slevy na poplatníka. Poplatník si slevu na evidenci tržeb může uplatnit jednorázově v tom zdaňovacím období, kdy poprvé zaevidoval tržbu. (Marková, 2018)

Sleva za umístění dítěte („školovné“) umožňuje poplatníkovi odečíst výdaje, které vynaložil v daném zdaňovacím období za umístění vyživovaného dítěte v předškolním zařízení. Maximální částka, kterou lze uplatnit na jedno vyživované dítě, se rovná výši minimální mzdy v daném roce. (Meritum, 2016) V roce 2017 činí sleva 11 000 Kč a v roce 2018 se částka zvyšuje na 12 200 Kč.

2.2.6 Správa daně

Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok. Daňové přiznání musí podat osoba, jejíž zdanitelné příjmy přesáhly 15 000 Kč, anebo vykazuje daňovou ztrátu. Daňové přiznání nemusí však podávat osoba, která má příjmy podle § 6 od jednoho či postupně od více plátců daně za podmínky, že podepsala u všech plátců prohlášení k dani a zároveň nemá jiné příjmy vyšší než 6 000 Kč. Další poplatníci, kteří mají nebo nemají povinnost podat daňové přiznání, jsou uvedeni v § 38g ZDP. Lhůta pro podání přiznání činí nejvýše tři měsíce po skončení zdaňovacího období.

Zálohy na daň z příjmů se vypočítávají z poslední známé daňové povinnosti, od její výše se také odráží četnost placení záloh, jak zobrazuje tabulka 2.1.

Tabulka 2.1 Zálohy na daň z příjmů fyzických osob

Výše poslední známé daňové povinnosti (Kč)	Výše zálohy	Četnost placení
0 – 30 000	0	Neplatí se
30 000 – 150 000	40 %	Do 15. dne pololetně
Více než 150 000	1/4	Do 15. dne čtvrtletně

Zdroj: Vlastní zpracování dle ZDP § 38a

U poplatníků, jejichž základ daně je tvořen z více než 50 % dílčím základem daně podle § 6, ze kterého měl povinnost srazit zálohy plátce daně, se zálohy podle tabulky 2.2 neplatí. V případě, že dílčí základ ze závislé činnosti tvoří 15 % - 50 % základu daně, platí se zálohy v poloviční výši. Pokud však tvoří méně než 15 %, jsou zálohy placeny podle pravidla uvedeného v tabulce 2.1 z celkového základu daně. Přehledně to ilustruje tabulka 2.2. (Marková, 2018)

Tabulka 2.2 Zálohy podle podílu dílčího základu daně podle § 6 na základu daně

Podíl § 6 na základu daně	Výše poslední známé daňové povinnosti (Kč)	Výše zálohy	Četnost placení
$\geq 50 \%$	-	0	Neplatí se
15 % - 50 %	30 000 – 150 000	20 %	Pololetně
	Více než 150 000	1/8	Čtvrtletně
$\leq 15 \%$	30 000 – 150 000	40 %	Pololetně
	Více než 150 000	1/4	Čtvrtletně

Zdroj: Vlastní zpracování dle ZDP § 38a

Příjmy ze závislé činnosti jsou zdaňovány přímo u zdroje formou měsíční zálohy na daň, popř. daně vybíranou srážkou podle zvláštní sazby daně. Tuto zálohu vypočítává a odvádí plátce daně (zaměstnavatel). Záloha se počítá ze základu, který je roven úhrnu příjmů ze závislé činnosti zúčtovaných zaměstnanci za měsíc či zdaňovací období, snížený o částky osvobozené a zvýšený o povinné pojistné. Do základu se nezahrnují příjmy, které nejsou předmětem daně a příjmy zdaněné zvláštní sazbou daně. Základ do 100 Kč se zaokrouhluje na celé koruny nahoru a nad 100 Kč na celé stokoruny nahoru. Záloha činí 15 % ze základu.

Výše zálohy také závisí na tom, zda poplatník (zaměstnanec) podepsal prohlášení k dani u daného zaměstnavatele. Pokud podepsal, může zaměstnavatel vypočtenou zálohu snížit o měsíční slevy podle § 35ba ZDP a prokázanou částku měsíčního daňového zvýhodnění. Až při ročním zúčtování se přihlédne k nezdanitelným částkám základu daně, slevě na manžela a slevě za umístění dítěte. (Finanční správa, 2017)

2.3 Zdanění závislé činnosti

Přestože je osobní důchodová daň univerzální daní, která pokrývá obvykle veškeré zdanitelné příjmy jednotlivců, jejím cílem je postihnout především důchod poplatníka, který je pravidelný a pro něj podstatný. Z převážné většiny se jedná o důchod plynoucí ze závislé činnosti a z tohoto důvodu je mzda považována za jednu z nejvýznamnějších nákladových položek, se kterou se pojí i další povinné platby, které je potřeba z ní odvádět. (Vančurová, 2013)

2.3.1 Příjmy ze závislé činnosti, příjmy vyňaté a osvobozené

Za příjmy ze závislé činnosti se považují:

- plnění v podobě příjmu z pracovněprávního vztahu, služebního, členského a obdobného poměru, kdy je poplatník povinen dbát příkazů plátce,
- funkční požitky (odměny, funkční platy a plnění poskytované v souvislosti s výkonem funkce představitelů státní moci, soudců, ve státních orgánech, odborových organizacích, komorách aj. uvedených v § 6 odst. 10 ZDP),
- příjmy za práci člena družstva, společníka s.r.o. či komanditisty k.s.,
- odměny člena orgánu právnické osoby, likvidátora,
- náhrady za příjmy ze závislé činnosti, které souvisejí se současným, budoucím nebo dřívějším pracovněprávním vztahem bez ohledu na to, kdo je vyplácí.

Za příjem zaměstnance se také považuje částka ve výši 1 % vstupní ceny vozidla včetně daně z přidané hodnoty, které zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci bezplatně pro služební i soukromé účely, za každý i započatý měsíc užívání. Pokud je částka nižší než 1 000 Kč, pak se za příjem považuje částka 1 000 Kč. Je – li poskytováno zaměstnanci bezplatně v průběhu měsíce více vozidel postupně za sebou, rovná se částka 1 % z nejvyšší vstupní ceny. V případě, že jsou vozidla poskytována současně, pak se za příjem považuje částka rovnající se 1 % úhrnu vstupních cen všech vozidel. (Vybíhal, 2017) Dále se může jednat o nájemné podnikového bytu, který poskytuje zaměstnavatel zaměstnanci zdarma nebo nákup za zvýhodněnou cenu pro zaměstnance, kdy se vzniklý rozdíl mezi zvýhodněnou a obvyklou cenou považuje za nepeněžní příjem a zahrnuje se do základu daně. (Vančurová, Láchová, 2016)

Mezi příjmy, které se za příjmy ze závislé činnosti nepovažují, kromě příjmů uvedených v § 3 odst. 4 ZDP, dále jsou:

- náhrady cestovních výdajů dle zákoníku práce,
 - hodnota osobních ochranných pracovních prostředků, pracovního oděvu a obuvi, mycích a jiných prostředků, ochranných nápojů, které jsou poskytovány v rozsahu stanoveného podle zvláštního předpisu, včetně nákladů na udržování,
 - částky, které přijal zaměstnanec zálohově od zaměstnavatele, aby je jeho jménem vydal, popř. částky hrazené zaměstnancem za zaměstnavatele,
 - náhrady související s opotřebením vlastního nářadí, zařízení a předmětů podle zákoníku práce,
 - povinná plnění na vytváření pracovních podmínek pro výkon práce.
- (Vybíhal, 2017)

Kromě příjmů uvedených v § 4 ZDP jsou dále osvobozena nepeněžní plnění, která vynaložil zaměstnavatel na odborný rozvoj zaměstnanců či na rekvalifikaci, hodnota stravování poskytovaného ke spotřebě na pracovišti nebo nealkoholických nápojů poskytovaných ze sociálního fondu, ze zisku. Jedná se také o nepeněžní plnění poskytovaná z fondu kulturních a sociálních potřeb ve formě nákupu zboží nebo služeb zdravotního a obdobného charakteru od zdravotnických zařízení, pořízení zdravotnických prostředků na lékařský předpis, použití vzdělávacích nebo rekreačních zařízení (v úhrnu nejvýše 20 000 Kč z hodnoty nepeněžního plnění), použití školky, knihovny zaměstnavatele, příspěvky na kulturní či sportovní akce, tištěné knihy včetně knih pro děti (knihy nesmí

obsahovat více než 50 % reklamní plochy). Dále bezplatné nebo zlevněné jízdenky poskytované zaměstnavatelem provozujícím veřejnou dopravu osob, příjmy za práci žáků a studentů z praktického vyučování a přípravy a příjmy do částky rovnající se 500 000 Kč poskytnuté zaměstnavatelem jako sociální výpomoc zaměstnanci k překlenutí jeho mimořádně obtížných poměrů, které nastaly v přímé souvislosti se živelní pohromou aj. dle § 6 odst. 9 ZDP.

2.3.2 Dílčí základ daně

Dílčí základ daně se rovná příjmům ze závislé činnosti zvýšenými o pojistné na sociální zabezpečení a pojistné na veřejné zdravotní pojištění, které je povinen platit zaměstnavatel.

Pokud zaměstnanec neučinil prohlášení k dani a příjmy mu plynoucí na základě dohody o provedení práce nepřesáhnou v úhrnu u téhož plátce daně 10 000 Kč za měsíc, popř. v úhrnu částka nepřesahuje 2 500 Kč za kalendářní měsíc, jsou takto vyplacené příjmy po zvýšení o povinné pojistné samostatným základem daně, který podléhá zdanění zvláštní sazbou daně. (Marková, 2018)

2.3.3 Zdravotní a sociální pojištění

Jak uvádí Vančurová, Láchová (2016) sociální pojištění má specifické postavení mezi daňovými příjmy, jelikož vykazuje jak znaky účelovosti, tak i v některých částech určitou míru zásluhovosti neboli osoba, která více přispívá do systému, té plynou vyšší nároky z tohoto systému. Významně se liší tím, že zahrnuje nejen příjmovou stranu představované pojistným, ale také komplikovaný dávkový systém. Každá platba do systému navazuje na určitý okruh dávek a tedy i na potenciální nároky pojištěnce.

Sociální pojištění je složeno z několika subsystémů. Prvním z nich je nemocenské pojištění, kde dávky mají pomoci nahradit chybějící část příjmu pojištěnce z důvodu nemoci či krátkodobého úrazu. Druhým subsystémem je důchodové pojištění, které pokrývá případy, kdy poplatník je dlouhodobě neschopen pracovat např. z důvodu stáří, invalidity či úmrtí živitele. Dalším subsystémem je státní politika zaměstnanosti, která se týká nezaměstnanosti, jelikož někteří zdraví jedinci nejsou někdy schopni zabezpečit své ekonomické potřeby. Posledním subsystémem je veřejné zdravotní pojištění. Tento subsystém slouží ke krytí výdajů spojených s financováním zdravotní péče a je nejvíce odkloněn od ostatních částí.

Sociální pojištění

Poplatníky sociálního pojištění můžeme rozdělit do dvou skupin. V první skupině se nacházejí osoby, které se povinně účastní tohoto pojištění, zatímco do druhé skupiny patří dobrovolně účastníci se osoby na sociálním pojištění. Povinnými účastníky jsou zaměstnavatelé, kteří mají alespoň jednoho zaměstnance, osoby samostatně výdělečně činné (dále OSVČ) a zaměstnanci (např. zaměstnanec v pracovním poměru, soudci, poslanci aj.) (ČSSZ, 2017, online)

Z důchodového pojištění jsou vypláceny za splnění určitých podmínek důchody starobní, invalidní, vdovský (vdovecký) a sirotčí. Nemocenské pojištění poskytuje plnění v podobě nemocenské, peněžité pomoci v mateřství, ošetrovné a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství. (MPSV, 2017, online)

Výše pojistného je stanoveno procentní sazbou z vyměřovacího základu. U zaměstnance se rovná úhrnu započitatelných příjmů, které mu jsou zúčtovány v souvislosti s jeho zaměstnáním za podmínky, že zakládá účast na důchodovém a nemocenském pojištění. Započitatelným příjmem je myšlen jak peněžní, tak i nepeněžní příjem popř. výhody poskytnuté zaměstnanci zaměstnavatelem. Do vyměřovacího základu se však nezahrnují příjmy v podobě náhrady škod, odstupné, odchodné, odbytné, jednorázová sociální výpomoc poskytnutá zaměstnanci aj. uvedené v § 5 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ve znění pozdějších předpisů. Sociální pojištění, na rozdíl od zdravotního pojištění, má stanoven maximální vyměřovací základ, který se rovná 48násobku průměrné mzdy stanovené pro daný rok. Z částky přesahující maximální vyměřovací základ se pojistné neplatí.

Zaměstnavatelé mají sazbu stanovenou ve výši 25 %, přičemž 2,3 % připadá na nemocenské pojištění, 21,5 % na důchodové pojištění a 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti. Zaměstnanci odvádí pojistné pouze na důchodové pojištění ve výši 6,5 %. U OSVČ je sazba stanovena na 29,2 %, z toho 28 % putuje na důchodové pojištění a 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti. Pokud se dobrovolně účastní nemocenského pojištění, odvádí pojistné ve výši 2,3 % z vyměřovacího základu, který se stanovuje odlišně než u zaměstnanců.

Vybrané pojistné včetně případných pokut, přírážek k pojistnému a penále je příjmem státního rozpočtu. Pojistné je povinen za sebe i za své zaměstnance odvádět zaměstnavatel. (Sociální pojištění, 2017)

Zdravotní pojištění

V případě zdravotního pojištění můžeme poplatníky pojistného rozdělit do tří skupin. První skupinu tvoří zaměstnavatelé, kteří odvádějí pojistné i za své zaměstnance ve prospěch zdravotních pojišťoven. Do druhé skupiny se řadí osoby vymezené v § 7 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, za které platí pojistné stát. Poslední skupinu tvoří samotní pojištěnci, tedy OSVČ a zaměstnanci. (Zdravotní pojištění, 2017)

Na rozdíl od sociálního pojištění, zde neexistuje vazba mezi zdravotním stavem pojištěnce a výší pojistného. Péče je poskytována podle objektivní potřeby a zdravotního stavu. (Krebs, 2015) Zdravotní pojištění je ze zákona povinné a účast je založena na trvalém pobytu v ČR, popř. za situace, kdy zaměstnanec ze třetí země pracuje pro zaměstnavatele, který má sídlo v ČR.

Pojistné na zdravotní pojištění se vypočítává z vyměřovacího základu, který je, stejně jako u sociálního pojištění, roven úhrnu příjmů ze závislé činnosti zúčtovanými zaměstnavatelem, přičemž musí být tyto příjmy předmětem daně a nesmí být od ní osvobozeny. Vyměřovací základ se snižuje o odstupné, náhradu škody, jednorázovou sociální výpomoc aj. uvedené v § 3 odst. 2 zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění ve znění pozdějších předpisů. Minimální vyměřovací základ je roven minimální mzdě platné pro daný rok. Pokud nastane situace, že je skutečný vyměřovací základ nižší než minimální, je povinen zaměstnanec doplatit pojistné, které odpovídá 13,5 % z rozdílů těchto základů, prostřednictvím svého zaměstnavatele. Za určitých podmínek se minimální vyměřovací základ snižuje na poměrnou část, která odpovídá počtu kalendářních dnů. Vyměřovací základ pro OSVČ se rovná 50 % jejího příjmu ze samostatné činnosti po odečtení výdajů, které byly vynaloženy na jeho dosažení, zajištění a udržení. Za situace, že vyměřovací základ OSVČ je nižší než minimální a zároveň vykonává hlavní výdělečnou činnost, je povinna odvést pojistné alespoň z minimálního vyměřovacího základu. Ten je roven dvanáctinásobku 50 % průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství a pro rok 2017 se rovná 14 116 Kč za měsíc. (Zdravotní pojištění, 2017)

Sazba pojistného je pro zaměstnance i OSVČ shodná ve výši 13,5 %. Zatímco OSVČ celé pojistné odvádí sama, zaměstnanec pouze 4,5 % a zbylých 9 % hradí zaměstnavatel za své zaměstnance. (Vančurová, Láchová, 2016)

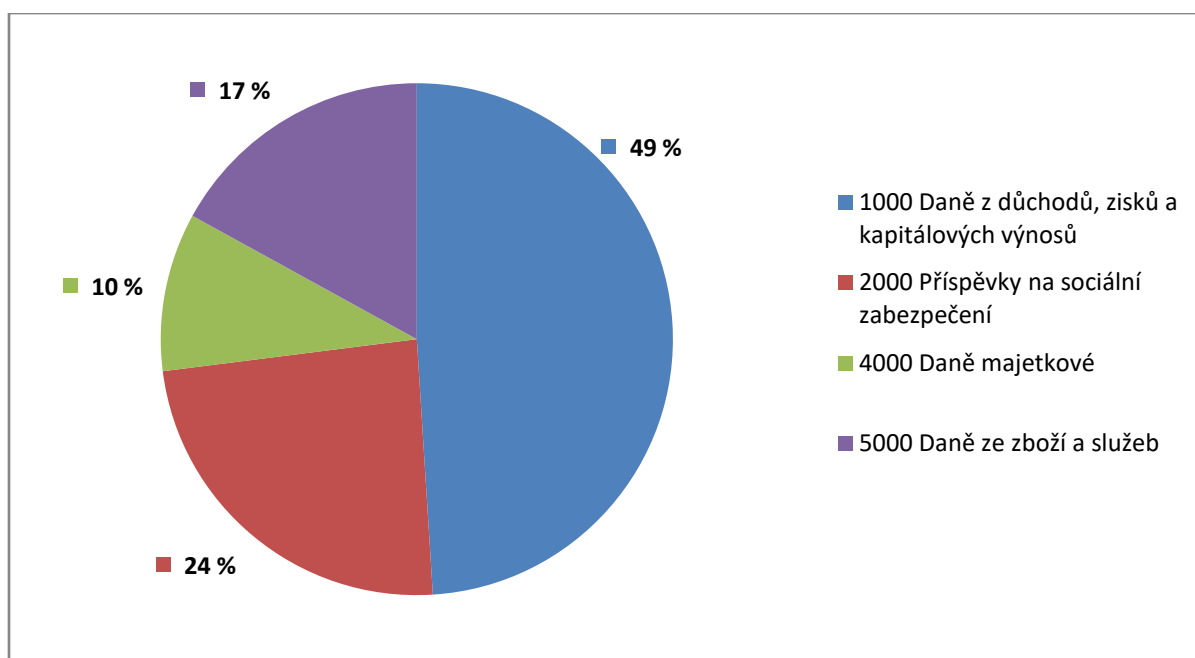
3 Daňový systém Spojených států amerických

3.1 Struktura daní

Jak uvádí Láchová (2007) USA mají jedno z nejnižších daňových zatížení mezi zeměmi patřící do Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), a přestože je ekonomika založena na nízkých daních, tak disponuje vysokou platební morálkou daňových poplatníků. Daňová soustava se však neřadí mezi nejjednodušší, jedním z důvodů je federativní upořádání a míra pravomocí jednotlivých úrovní vlády (daně jsou vybírány jak na úrovni federální, tak na úrovni státní i municipální), daňový zákoník patří k největším a nejkomplicovanějším dokumentům.

Daňovou strukturu USA v roce 2016 znázorňuje graf 3.1. Největší podíl na daňovém výnosu mají daně z příjmů, které se podílí ze 49 % na celkovém daňovém výnosu. Naproti tomu nejmenší podíl ve výši 10 % tvoří daně majetkové.

Graf 3.1 Daňový mix USA 2016

Zdroj: Vlastní zpracování dle OECD, 2017, dostupné z: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REVCZE#>

Stejně jako v ČR, tak i v USA se daně dělí na přímé a nepřímé. Přímé daně se dělí na daň z příjmů, tedy daň z příjmů fyzických a právnických osob, daň z kapitálových zisků a dále na daně majetkové, kam patří daň z převodu nemovitostí, daň z nemovitostí, daň z majetku, daň silniční, daň z mezigeneračních převodů, daň dědická a darovací. Nepřímé daně obsahují pestrou škálu daní, příkladem můžeme uvést daň z prodeje a služeb, daně

spotřební, daně letecké a letištní, telekomunikační daně a ostatní nepřímé daně. (Láchová, 2007)

3.2 Daň z příjmů fyzických osob

Primárním zdrojem úpravy federálního daňového práva je XVI. dodatek americké ústavy. Dalším pramenem je Hlava 26 Zákoníku Spojených států (United State Code) nazvaný Internal Revenue Code (IRC) z roku 1986. (Mzdová praxe, 2017, online) IRC upravuje jak daň z příjmů, tak daně ze mzdy, daň z nemovitostí, darovací a spotřební daně, stejně jako postup výběru a administraci, financování prezidentské volební kampaně, aj. (Legal information institute, 2017, online)

3.2.1 Poplatníci

Podobně jako v ČR, i v USA se poplatníci daně z příjmů fyzických osob dělí na dvě skupiny. První skupina zahrnuje americké občany a rezidenty, kteří zde zdaňují veškeré celosvětové příjmy i v případě, že pobývají v zahraničí. Druhá skupina je tvořena daňovými nerezidenty, kteří podléhají dani z příjmů fyzických osob v případě, že se stanou rezidentem nebo jim plynou příjmy ze zdrojů v USA.

Nerezident se stává rezidentem, pokud je držitelem Zelené karty nebo splňuje podmínku doby pobytu. Doba pobytu musí trvat alespoň 31 dní v daném kalendářním roce a minimálně 183 dní za předešlé dva roky. Výjimka se aplikuje na studenty, učitele, stážisty, zahraniční vládní představitele a osoby, které mají středisko zájmů v zahraničí. (Kesti, 2007)

Na rozdíl od ČR si společnost s ručením omezeným může vybrat, jakým způsobem bude zdaňována, přičemž vybraný způsob zdanění může změnit až po pěti letech. Pokud má společnost více než dva vlastníky je při založení klasifikována jako tzv. partnership. V tomto případě je příjem takovéto společnosti přiznáván společníkům, a tedy poplatníky daně jsou právě tito společníci. Pokud má společnost pouze jednoho vlastníka, považuje se za tzv. disregarded entity, což znamená, že vlastník je chápán jako OSVČ a musí tedy veškeré příjmy zahrnout do svého daňového přiznání. V obou případech se však vlastníci mohou rozhodnout, že bude společnost klasifikována jako korporace, a v tomto případě budou příjmy podléhat dani z příjmů právnických osob. (Turbotax, 2018, online)

3.2.2 Předmět daně

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou příjmy získané ze zaměstnání, podnikání, ale také příjmy z úroků a dividend, nájemného, prodeje nemovitostí, různé transferové příjmy aj. (IRS, 2017, online)

Osvobozené příjmy zahrnují příjmy plynoucí z plnění životního pojištění, částky obdržené za zranění či nemoc. Dále úrokové příjmy z obligací emitovaných státem nebo municipalitami a příjmy z dědictví a darů. Osvobozený je také příjem do výše 250 000 USD (v případě manželů do 500 000 USD) získaný z prodeje nemovitosti, ve které poplatník bydlel minimálně dva roky z posledních pěti uplynulých let.

3.2.3 Základ daně

Základ daně je tvořen sumou příjmů, které jsou předmětem daně. Tento hrubý příjem (Gross Income) je dále upraven o odčitatelné položky a tím dostáváme upravený hrubý příjem (Adjusted Gross Income neboli AGI), ten se poté snižuje o standardní odpočet (Standard Deduction) nebo o tzv. rozepsané odpočty (Itemized Deductions) a výsledkem je zdanitelný základ daně.

3.2.4 Sazba daně

V USA se aplikuje klouzavě progresivní sazba daně v rozmezí od 10 % do 39,6 %. Přesná výše sazby daně se odvíjí podle statusu poplatníka. Existují celkem 4 kategorie:

- manželé, kteří podávají daňové přiznání společně,
- manželé nepodávající společné daňové přiznání,
- svobodný,
- hlava domácnosti (svobodná osoba, která udržuje domácnost, v níž žije společně s nezaopatřeným dítětem či jinou závislou osobou, po dobu alespoň poloviny zdaňovacího období). (Agtmaal, 2013)

Tabulka 3.1 v členění podle statutu poplatníka znázorňuje daňová pásma a výši sazby, která se k danému pásmu vztahuje.

Tabulka 3.1 Sazby daně a výše zdanitelných příjmů za rok 2017 v členění podle statusu (USD)

Daňová sazba	Svobodný	Manželé, společně	Manželé, odděleně	„Hlava rodiny
10 %	0 – 9 325	0 - 18 650	0 – 9 325	0 – 13 350
15 %	9 325 – 37 950	18 650 – 75 900	9 325 – 37 950	13 350 – 50 800
25 %	37 950 – 91 900	75 900 – 153 100	37 950 – 76 550	50 800 – 131 200
28 %	91 900 – 191 650	153 100 – 233 350	76 550 – 116 675	131 200 – 212 500
33 %	191 650 – 416 700	233 350 – 416 700	116 675 – 208 350	212 500 – 416 700
35 %	416 700 – 418 400	416 700 – 470 700	208 350 – 235 350	416 700 – 444 500
39,6 %	418 400 a více	470 700 a více	235 350 a více	444 500 a více

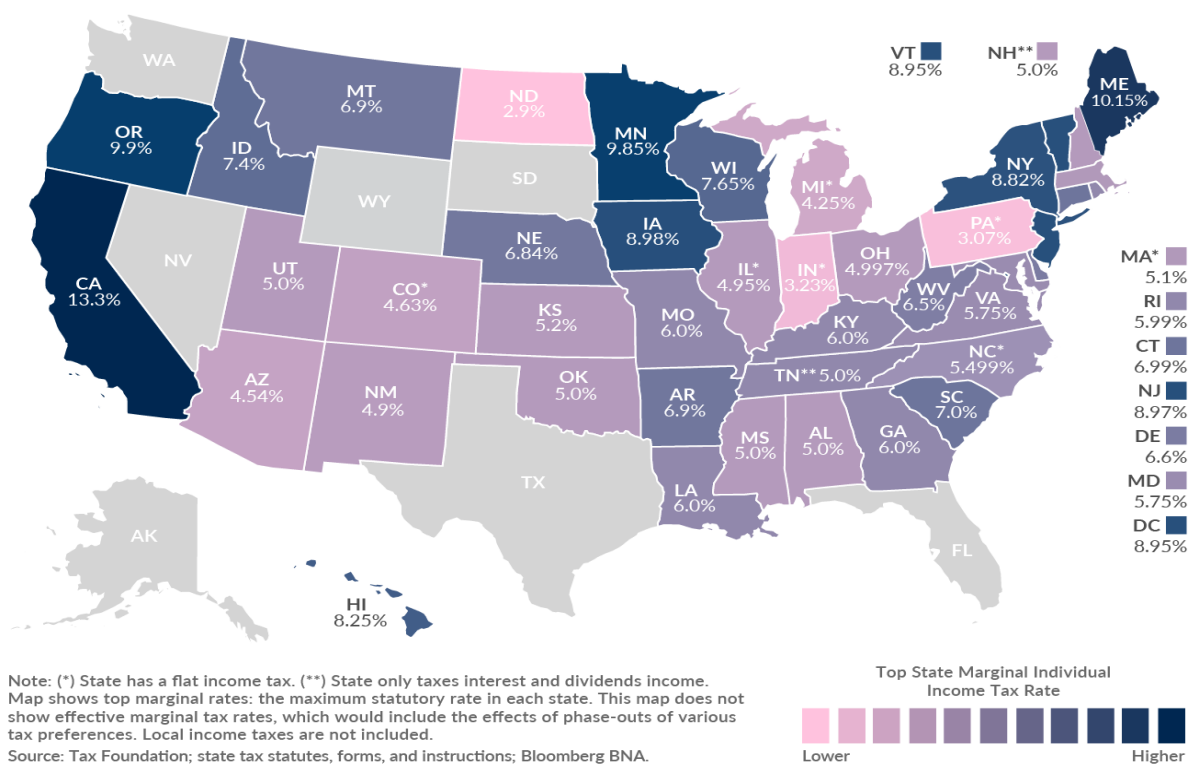
Zdroj: Vlastní zpracování dle Pomerleau, 2017, dostupné z: [//taxfoundation.org/2017-tax-brackets/](http://taxfoundation.org/2017-tax-brackets/)

Kromě federální daně si jednotlivé státy mohou stanovit i daň státní. V tomto případě bývají sazby nižší než v případě daně federální. Obrázek 3.1 zobrazuje maximální státní sazby daně v jednotlivých státech, které se pohybují v rozmezí od 2,9 % do 13,3 %.

Obrázek 3.1 Maximální státní sazby daně uplatňované v jednotlivých státech USA za rok 2017

How High Are Income Tax Rates in Your State?

Top State Marginal Individual Income Tax Rates as of July 1, 2017

Zdroj: Scarboro, 2017, dostupné z: <https://taxfoundation.org/state-individual-income-tax-rates-brackets-2017/>

Z celkových 50 států uplatňuje státní daň 43 států, z toho dva státy (New Hampshire, Tennessee) aplikují pouze daň z dividend a úroků. Zbývajících 41 států zdaňuje mzdy a platy. Osm států, které zdaňují závislou činnost, mají zavedenou jednu sazbu daně (lineární sazbu daně), kterou zdaňují všechny zdanitelné příjmy, a 33 států uplatňuje klouzavě progresivní sazbu daně. Celkem 7 států nemá zavedenou státní daň: Aljaška, Florida, Nevada, Jižní Dakota, Texas, Washington a Wyoming. (Scarboro, 2017, online)

3.2.5 Alternativní minimální daň

Kromě klouzavě progresivní sazby daně je také uplatňována alternativní minimální daň (Alternative Minimum Tax neboli AMT). AMT byla zavedena v šedesátých letech a jejím úkolem je zabránit tomu, aby se vysoko příjmoví poplatníci vyhnuli placení individuální daně z příjmů z důvodu nadměrného využívání různých odpočtů a slev.

AMT využívá alternativní vymezení zdanitelného příjmů označovaného jako alternativní minimální zdanitelný příjem (Alternative Minimum Taxable Income neboli AMTI). Aby se předešlo tomu, že nízko příjmoví poplatníci budou podléhat AMT, mají možnost osvobodit určitou výši svých příjmů od AMTI. U vysoko příjmových poplatníků platí totéž, nicméně od určité výše AMTI se částka osvobození snižuje či úplně ruší. (Pomerleau, 2017, online)

Pro rok 2017 se výše osvobozených zdanitelných příjmů rovná 54 300 USD v případě jednotlivce a „hlavy rodiny“, 84 500 USD pro manžele podávající daňové přiznání společně a 42 250 USD u manželů, kteří vyplňují daňové přiznání odděleně. Dolní a horní hranice AMTI udává, o kolik se základní osvobozená částka sníží. Vyjde – li AMTI více než dolní hranice, ale zároveň méně než horní hranice, vynásobí se rozdíl 25 % a výsledná částka snižuje základní částku osvobození. Pokud je AMTI více než horní hranice, osvobození se neuplatní. (Perez, 2017, online)

Pro AMT se aktuálně využívají dvě sazby, první ve výši 26 % a druhá ve výši 28 %. Tímto se dostáváme k orientační minimální dani (Tentative Minimum Tax), od které se poté odečítá vypočtená daň z příjmů, a v případě kladné hodnoty se o tento rozdíl daň navýší. (Frankel, 2017, online) Výše jednotlivých částek je přehledně zobrazena v tabulce 3.2.

Tabulka 3.2 Přehled částek pro výpočet AMT (USD)

Status	Základní částka osvobození	Dolní hranice AMTI	Horní hranice AMTI	Hranice pro 28 % sazbu AMT
Svobodný	54 300	120 700	337 900	187 800
„Hlava rodiny“	54 300	120 700	337 900	187 800
Manželé, společně	84 500	160 900	498 900	187 800
Manželé, odděleně	42 250	80 450	249 450	93 900

Zdroj: Vlastní zpracování dle Perez, 2017, dostupné z: <https://www.thebalance.com/alternative-minimum-tax-3192753>

Zjednodušený příklad výpočtu AMT je uveden ve schématu 3.1. První příklad se týká svobodného poplatníka, jehož vypočtený AMTI je roven 100 000 USD. Druhý příklad je zaměřen na manžele podávající daňové přiznání samostatně, kdy AMTI se rovná 195 450 USD a zároveň zde dochází k překročení dolní hranice, což povede k tomu, že se základní částka osvobození bude snižovat. Navíc je dosaženo hranice pro zdanění 28 % sazbou.

Schéma 3.1 Příklad výpočtu AMT (USD)

	Svobodný	Manželé, odděleně
AMTI	100 000	195 450
Základní osvobození	54 300	42 250
Překročení hranice (rozdíl AMTI a dolní hranice je násoben 25 %)	X	28 750 $(195\,450 - 80\,450) \cdot 0,25$
Snížená částka osvobození (základní osvobození – překročení hranice)	54 300	13 500 $(42\,250 - 28\,750)$
Rozdíl (AMTI – vypočtené osvobození)	45 700 $(100\,000 - 54\,300)$	181 950 $(195\,450 - 13\,500)$
Sazba daně	26 %	28 %
Výsledná AMT (rozdíl je násoben příslušnou sazbou daně)	11 882 $(45\,700 \cdot 0,26)$	50 946 $(181\,950 \cdot 0,28)$

Zdroj: Vlastní výpočet

3.2.6 Nezdánitelná částka, odčitatelné položky a slevy na dani

Nezdánitelná částka

Poplatník může nezdánitelnou částku (Personal Exemption) uplatnit za sebe, s manželem, pokud podávají společné daňové přiznání a na vyživované dítě do věku 19 let,

popř. do věku 24 let v případě studenta prezenčního studia. Nezdaniitelná částka se v roce 2017 rovná 4 050 USD. Výše je každoročně upravována Internal Revenue Service² (IRS) v závislosti na změně amerického indexu spotřebitelských cen (Consumer Price Index neboli CPI).

U vysoko příjmových poplatníků se tato částka snižuje o 2 % v případě, že AGI překračuje dolní hranici o každých 2 500 USD. Pokud AGI přesáhne horní hranici, poplatník nemá možnost uplatnit nezdaniitelnou částku. (Agtmaal, 2013) Rozmezí hrubého příjmu, ve kterém se nezdaniitelná částka snižuje je uvedena v tabulce 3.3.

Tabulka 3.3 Redukční hranice pro nezdaniitelnou částku (USD)

Status	Dolní hranice	Horní hranice
Svobodný	261 500	384 000
Manželé, společně	313 800	436 300
Manželé, odděleně	156 900	218 150
„Hlava rodiny“	287 650	410 150

Zdroj: Vlastní zpracování dle Erb, 2017, dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/kellyphillipserb/2016/10/25/irs-announces-2017-tax-rates-standard-deductions-exemption-amounts-and-more/>

Odčitatelné položky

Odčitatelné položky můžeme rozdělit na dvě skupiny. Do první skupiny řadíme takové odpočty, které se odečítají od hrubého příjmu a tímto dostáváme AGI. Druhá skupina odpočtů se váže na AGI, kdy po jejich odečtení od AGI získáme základ daně, který je poté násoben příslušnou sazbou daně.

Základní kategorie odpočtů, které se **odečítají od hrubého příjmu**, jsou následující:

- náklady z obchodní a podnikatelské činnosti,
- náklady spojené se zaměstnanci hrazené zaměstnavatelem (např. náhrady výdajů v souvislosti s výkonem služby zaměstnance, výdaje umělců, úředníků, učitelů a členů armádních složek),
- ztráty z prodeje nebo výměny majetku,
- odpočty za nemovitost drženou za účelem zisku,
- penzijní připojištění, podíl na zisku nebo pravidelné platby ze životního pojištění OSVČ,
- příspěvky na důchod,

² IRS je vládní agentura, jejímž úkolem je vybírat daně a zpracovávat daňová přiznání.

- výživné,
- úroky ze studentských půjček,
- náklady na dojíždění
- příspěvky na účet zdravotního spoření (Health Savings Account neboli HSA).
(Legal information institute, 2017, online)

Odpočty, **odečítající se od AGI**, se dělí na **standardní odpočet** (Standard Deduction), jehož výše je každoročně vyhlášována IRS v závislosti na změně CPI. Částka standardního odpočtu se liší dle statusu poplatníka, jak zobrazuje tabulka 3.4. (Kesti, 2007)

Tabulka 3.4 Výše standardního odpočtu (USD)

Status	Standardní odpočet
Svobodný	6 350
Manželé, společně	12 700
Manželé, odděleně	6 350
„Hlava rodiny“	9 350

Zdroj: Vlastní zpracování dle Erb, 2017, dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/kellyphillipserb/2016/10/25/irs-announces-2017-tax-rates-standard-deductions-exemption-amounts-and-more/>

Je – li poplatník či jeho manžel starší 65 let, popř. trpí slepotou, má v takovémto případě nárok zvýšit si standardní odpočet o 1 250 USD (1 550 USD u svobodného a hlavy rodiny). (IRS, 2017, online)

Poplatník se může rozhodnout namísto standardního odpočtu uplatnit tzv. **rozepsané odpočty** (Itemized Deductions). Zde můžeme zařadit např.:

- zdravotní náklady v rozsahu, v jakém přesahují 10 % AGI (v případě poplatníka staršího 65 let 7,5 % AGI),
- hypoteční úroky z hypotéky až na dva domy ve výši 1 milionu USD (500 000 USD pokud se jedná o manžele podávající daňové přiznání samostatně) nebo ve výši 100 000 USD (50 000 USD u manželů) v případě americké hypotéky,
- zaplacené státní a místní daně,
- charitativní příspěvky až do 50 %, 30 % nebo 20 % AGI (v závislosti na příjemci daru),
- ztráty v případě nehody a krádeže (nehrazené z pojištění) přesahující 10 % AGI,
- ztráty z hazardních her do výše příjmů z těchto her uvedených v daňovém přiznání,
- pracovní výdaje (např. ochranný oděv, uniformy, nástroje, vzdělání, předplatné novin a jiných periodik související s prací, aj.)

- poplatky za zpracování daňového přiznání. (Tax Preparation Fees).

Určitá skupina těchto odpočtů podléhá stropu, kdy je jejich odpočet možný pouze tehdy, přesahují – li celkově 2 % poplatníkovu AGI. Tomuto stropu podléhají např. pracovní výdaje, poplatky za zpracování daňového přiznání, některé právní a účetní poplatky aj. (IRS, 2017, online).

U vysoko příjmových poplatníků existuje také určitý limit, kdy je při jeho překročení nutné upravit výši odpočtu. Celková výše rozepsaných odpočtů (Itemized Deduction) se sníží o menší z částek: 3 % z AGI, které přesahuje daný limit nebo 80 % z celkové výše rozepsaných odpočtů. Tento limit se však nevztahuje na zdravotní náklady, investiční úroky placené z půjčky na investici do nemovitosti, ztráty z hazardních her a ztráty z nehod a krádeže. (Erb, 2017, online) Výše limitů je uvedena v Tabulce 3.6.

Tabulka 3.5 Limitní hodnoty u rozepsaných odpočtů pro rok 2017 (USD)

Status	Limit
Svobodný	261 500
Manželé, společně	313 800
Manželé, odděleně	156 900
„Hlava rodiny“	287 650

Zdroj: Vlastní zpracování dle Erb, 2017, dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/kellyphillipserb/2016/10/25/irs-announces-2017-tax-rates-standard-deductions-exemption-amounts-and-more/>

Výpočet snížení odpočtu můžeme demonstrovat na následujícím jednoduchém příkladu. Máme poplatníka (hlava rodiny), jehož AGI se rovná 400 650 USD a sumu rozepsaných odpočtů má ve výši 25 000 USD. Nejdříve vypočítáme 3 % z částky přesahující limit $\{0,03 \cdot (400\,650 - 287\,650)\}$, které se rovnají 3 390 USD. Tuto hodnotu porovnáváme s 80 % z celkové výše rozepsaných odpočtů $(0,8 \cdot 25\,000)$, tedy s částkou ve výši 20 000 USD. Vezmeme nižší z nich (3 390 USD) a tuto hodnotu odečteme od 25 000 USD. Konečná výše rozepsaných odpočtů, které lze uplatnit, se rovná 21 610 USD.

Slevy na dani

Od vypočtené daně, může poplatník odečíst celou řadu slev. Slevy mohou být zaměřené jednak na rodiny s dětmi, na poplatníky, kteří investují do vzdělání či důchodu, popř. na osoby zlepšující životní prostředí.

Sleva na dítě (Child Tax Credit) činí 1 000 USD za každé dítě mladší 17 let. Zároveň musí platit, že dítě s poplatníkem bydlelo více než půl roku a je jeho synem, dcerou, nevlastním dítětem, v adoptivní či pěstounské péči, vnukem, vnučkou, bratrem, sestrou, neteří či synovcem. Výše slevy se snižuje o 50 USD za každých 1 000 USD, které překračují limit AGI ve výši 75 000 USD u svobodných, 110 000 USD u manželů podávajících společné daňové přiznání a 55 000 USD v případě manželů, kteří podávají daňové přiznání samostatně. (TIAA, 2017, online)

Sleva na péči o dítě či závislou osobu (Child and Dependent Care) je určena pro poplatníky, kteří z důvodu práce platí za hlídání a péči o dítě do 13 let věku, popř. osobu závislou na jiné osobě. Výše slevy se pohybuje v rozmezí 20 % - 35 % vynaložených nákladů snížených o příspěvek zaměstnavatele, maximálně však 3 000 USD v případě jednoho dítěte (závislé osoby) nebo 6 000 USD v případě dvou osob. Přesné procento závisí na výši poplatníkovy AGI. (IRS, 2017, online)

Sleva za adopci (Adoption Credit) se vztahuje na náklady spojené s adopcí. Výše slevy činí 13 570 USD. Tato částka je redukována v případě, že upravený AGI leží v rozmezí od 203 540 USD do 243 540 USD, nad touto hranicí je sleva snížena na nulu. Slevu lze uplatnit do následujících pěti let v případě nedostatečné výše daňové povinnosti. (IRS, 2017, online)

Sleva pro starší a zdravotně postižené se pohybuje v rozmezí od 3 750 USD do 7 500 USD. Aby měl poplatník na slevu nárok, musí splňovat určité podmínky a jednou z podmínek je, že AGI popř. suma nezdanitelného sociálního pojištění a dalších nezdanitelných důchodů, pravidelných příjmů nebo invalidního důchodu nepřesahuje určitou hranici v závislosti na statusu poplatníka. (IRS, 2017, online)

Sleva pro poplatníka s nízkým příjmem (Earned Income Tax Credit neboli EITC) je určena především pro pracující poplatníky, kteří dosahují nízkého či středního příjmu. Výše slevy se odvíjí nejen od počtu dětí, ale také od výše AGI a zdanitelného příjmu. Zároveň musí být splněny určité podmínky. Maximální výše slevy se rovná 510 USD v případě, že poplatník nemá žádné dítě, 3 400 USD za jedno dítě, 5 616 USD za dvě děti a 6 318 USD za tři a více dětí. (IRS, 2017, online)

American Opportunity Tax Credit (AOTC) je sleva poskytována na výdaje spojené s vysokoškolským vzděláním za první čtyři roky. Maximálně lze odečíst 2 500 USD

za podmínky, že upravený AGI činí méně než 80 000 USD. Pokud je více, ale méně než 90 000 USD, částka se redukuje. Jestliže nastane situace, že daňová povinnost je nižší než tato sleva, lze neuplatněnou část ve výši 40% získat jako přeplatek. (IRS, 2017, online)

The Premium Tax Credit (PTC) je určena převážně pro poplatníky s nízkým či středním příjmem, kteří mají uzavřené zdravotní pojištění přes Health Insurance Marketplace. Těmto osobám má nápomoci k placení pojistného. Při nedostatečné daňové povinnosti, se nevyužitá částka slevy stává přeplatkem. (IRS, 2017, online)

Saver's Credit se poskytuje ve výši 10 %, 20 % nebo až 50 % příspěvků vynaložených poplatníkem na jeho důchodové spoření, maximálně však z částky 2 000 USD (4 000 USD u manželů podávajících daňové přiznání společně). Přesná výše se odvíjí od hodnoty AGI. (IRS, 2017, online)

Tento výčet slev je pouze ilustrativní, v USA existuje ještě mnoho dalších jako např. sleva za daň zaplacenou v zahraničí (Foreign Tax Credit), Lifetime Learning Credit je sleva podobná AOTC, sleva na hypoteční úroky (Mortgage Interest Credit), sleva na zdravotní péči (Health Coverage Tax Credit) aj. (IRS, 2017, online)

3.2.7 Správa daně

Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok. V USA se používá tzv. self-assessment system, což je systém, kde je každý poplatník povinen sám si podat daňové přiznání a vyčíslit daň. Daňové přiznání se podává do 15. dubna. V případě, že tento den připadne na víkend nebo svátek, datum podání je následující pracovní den. Poplatníkovi může být lhůta pro podání daňového přiznání prodloužena o šest měsíců, ale musí o to požádat IRS a provede odhad splatné daně. Prodloužení se však nevztahuje na placení daně. U poplatníků, kteří jsou občany či rezidenty USA, ale místo zdanění mají mimo USA, podávají daňové přiznání do 15. dne šestého měsíce po skončení zdaňovacího období. (Agtmaal, 2013)

Daň je vybírána nejen formou srážkové daně, ale také formou záloh na dani. Příjem ze závislé činnosti, stejně jako platby na sociální a zdravotní pojištění podléhají srážkové dani vybírané zaměstnavatelem. Srážková daň nepředstavuje celkovou daňovou povinnost, ale snižuje poté daň vypočítanou z daňového přiznání, které je povinen podat každý poplatník.

Poplatník musí platit zálohy, pokud očekává, že jeho konečná daň bude minimálně 1 000 USD a jeho srážková daň a přeplatky (Refundable Credits) budou nižší než menší

z následujících částek: 90 % daně za konkrétní zdaňovací období nebo 100 % daně za bezprostředně předcházející zdaňovací rok. Pokud měl poplatník za bezprostředně předcházející zdaňovací období AGI ve výši minimálně 150 000 USD (75 000 USD v případě manželů podávajících daňové přiznání odděleně) nepočítá se 100 % (uvedenými výše), ale se 110 % daně. (IRS, 2017, online)

3.3 Zdanění závislé činnosti

3.3.1 Příjmy ze závislé činnosti, příjmy vyňaté a osvobozené

Příjmy ze závislé činnosti tvoří nejen mzdy, platy, ale také i spropitné a jiné kompenzace. Dále zde patří:

- náborové příspěvky,
- prémie, ceny a ocenění vyplacené zaměstnanci v průběhu roku,
- určité zaměstnanecké benefity,
- některé náhrady pracovních výdajů zaměstnance,
- pojistné na úrazové a zdravotní pojištění, pokud je zaměstnanec zároveň minimálně 2 % akcionářem společnosti,
- peněžní benefity z tzv. Cafeteria systému,
- příspěvky zaměstnance na Archer Medical Savings Account (Archer MSA³),
- příspěvky zaměstnance na HSA,
- platby bývalým zaměstnancům, kteří jsou v aktivní službě v ozbrojených silách,
- příspěvky zaměstnavatele na kvalifikované služby dlouhodobé péče v rozsahu, v jakém jsou kryty z fondu,
- náklady na skupinového životního přesahující 50 000 USD,
- určité platby vynaložené zaměstnavatelem na odborné vzdělání zaměstnanců přesahující 5 250 USD,
- část sociálního či zdravotního pojistného nebo daně z příjmů hrazené zaměstnavatelem za své zaměstnance. (IRS, 2017, online)

Zároveň je zde také nutné zahrnout mzdu za práci v domácnosti, spropitné ve výši minimálně 20 USD, které nebylo nahlášené zaměstnavateli, stipendia a granty (pokud se

³ Jedná se o podobný program jako v případě HSA, avšak MSA je určen pro OSVČ a podniky s méně než 50 zaměstnanci

jedná o studenta, tak pouze náklady, které nebyly vynaloženy na školné a výdaje spojené s výukou). (IRS, 2017, online)

Do příjmu se při splnění určitých podmínek nezahrnují určité zaměstnanecké benefity. Např. se jedná o ocenění do výše 1 600 USD, sportovní zázemí v prostorách vlastněných zaměstnavatelem, de minimis benefity⁴, náklady na přestěhování, náklady na odborné vzdělání zaměstnanců do výše 5 250 USD, firemní mobilní telefony, stravování, náklady na dojíždění, ubytování, akciové motivační plány, úrazové a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem aj. (IRS, 2017, online)

3.3.2 Sociální a zdravotní pojištění

Odvody na sociální zabezpečení se v USA řídí Federal Income Contributions Act (FICA). Platby jsou kombinací dvou daní: starobní, pozůstalostní a invalidní pojištění (OASDI) a zdravotní pojištění (Medicare). Zaměstnavatel odvádí pojistné nejen za sebe, ale také za své zaměstnance. Zaměstnanci si zaplacené pojistné nemohou odečíst jako odčitatelnou položku, zatímco OSVČ si mohou uplatnit odpočet z hrubého příjmu ve výši 50 % pojistného. (Agtmaal, 2013)

Vyměřovací základ, pro výpočet pojistného, se u zaměstnance rovná jeho příjmům, které mu jsou vypláceny zaměstnavatelem v souvislosti s výkonem práce, tedy příjmu ze závislé činnosti. Příjem nemusí mít pouze peněžní formu. Zahrnujeme zde také bonusy, provize, poplatky, odměny za dovolenou, spropitné ve výši alespoň 20 USD za měsíc, odstupné aj. Naopak za příjem se nepovažují příjmy z kapitálu, dary, dědictví, příjmy z investic a poplatky za účast v soudní porotě (jury duty pay). (SSA.gov, 2017, online)

Sociální pojištění

Pojistné vybrané v rámci sociálního pojištění je ukládáno do svěřenského fondu, který slouží k úhradě současných i budoucích sociálních dávek jako jsou starobní, invalidní a vdovský či vdovecký důchod. (SSA.gov, 2017, online) Kromě programu OASDI existuje také program Supplemental Security Income (SSI) určený pro osoby s nízkými příjmy, které jsou starší 65 let, slepé nebo invalidní. Na rozdíl od OASDI je program SSI financován federální vládou. (SSA.gov, 2017, online)

⁴ Jedná se o benefity, které jsou s ohledem k jejich hodnotě a četnosti poskytování zanedbatelné. Jako příklad můžeme uvést příležitostné vstupenky na zábavní akce, náklady na dopravu při práci přesčas, květiny za zvláštních okolností, vánoční dárky aj.

Sazba sociálního pojištění je stejná jak pro zaměstnance, tak i pro zaměstnavatele, a to ve výši 6,2 %. OSVČ mají sazbu stanovenou na dvojnásobek, tedy na 12,4 %. Jestliže nastane situace, že poplatník má příjmy vyšší než 127 200 USD, tak z částky přesahující tuto hranici již žádné pojistné neodvádí. (SSA.gov, 2017, online)

Zdravotní pojištění

Na rozdíl od ČR není v USA zdravotní pojištění povinné. Existují dva typy zdravotního pojištění. Prvním z nich je soukromé pojištění, které je možné získat přes zaměstnavatele nebo jinou organizaci. Někteří zaměstnavatelé mohou nabízet jeden plán zdravotního pojištění, popř. dávají možnost si vybrat z více plánů. Soukromé pojištění je možné si také sjednat osobně, nicméně v takovémto případě se prodraží. Existují různé typy plánů zdravotního pojištění, přičemž některé mohou pokrývat všechny zdravotní výdaje a jiné zase pouze část, kde je nutné zbytek doplatit „z vlastní kapsy“. Druhým typem je veřejné (vládní) zdravotní pojištění, které je převážně určeno pro osoby s nízkým příjmem, seniory nad 65 let a osoby se zdravotním postižením. (WebMD, 2018, online)

V rámci veřejného pojištění vláda poskytuje programy jako např. Medicaid, Medicare, zdravotní pojištění pro děti (Children's Health Insurance Program neboli CHIP) aj. Medicaid je státní program, který má pomoci lidem a rodinám s nízkým příjmem platit za lékařskou péči. Podmínky, za kterých je možné se tohoto programu zúčastnit a jaké služby jsou zde zahrnuty, se liší v jednotlivých státech. CHIP poskytuje nízkonákladové pokrytí zdravotní péče pro děti v rodinách, které mají nízké příjmy, nicméně nemají nárok na účast v programu Medicaid. V některých státech CHIP zahrnuje také těhotné ženy. (HealthCare.gov, 2018, online)

Medicare je federálním programem určeným pro osoby starší 65 let, které přispívaly do tohoto programu, dále pro osoby mladší 65 let se zdravotním postižením a osoby trpící chronickým renálním selháním. Tento program se dělí na 4 části:

- Medicare A je zaměřen na nemocniční pojištění (pobyt v nemocnici, hospic, některá domácí péče),
- Medicare B na zdravotní pojištění (lékařské služby, ambulantní péče, zdravotnické potřeby),
- Medicare C zahrnuje části A a B, ale je poskytována soukromou společností,
- Medicare D zabezpečuje úhradu předepsaných léků. (Medicare.gov, 2017, online)

Na rozdíl od ostatních částí je Medicare A hrazen srážkou ze mzdy (popř. srážkou z příjmů ze samostatné činnosti). (Medicare.gov, 2017, online)

Výše sazeb na zdravotní pojištění u zaměstnance a zaměstnavatele je, podobně jako u sociálního pojištění shodná, a to ve výši 1,45 %. U OSVČ se sazba rovná 2,9 %. Na rozdíl od sociálního pojištění, zde není žádné příjmové omezení. (SSA.gov, 2017, online) Avšak u vysoko příjmových poplatníků se nad určitou výši příjmů platí dodatečná sazba, která činí 0,9 %. Hranice u jednotlivce a „hlavy rodiny“ je stanovena na 200 000 USD, pro manžele podávající společně daňové přiznání se rovná 250 000 USD, a pokud podávají odděleně, tak 125 000 USD. (IRS, 2017, online)

4 Komparace daňového zatížení zaměstnanců – praktická aplikace

4.1 Ukazatele daňového zatížení

Aby mohl stát vykonávat základní úlohy, musí mít k dispozici určité finanční prostředky. Existence daní je určitě pozitivem, jelikož převážná část veřejných příjmů je tvořena právě daňovým příjmem. Ale se zvyšujícími se státními zásahy do ekonomiky může vysoká úroveň zdanění tlumit ekonomickou aktivitu a narušovat fungování tržního mechanismu. Zvyšováním daní, při nízkém stupni daňového zatížení, může vláda poskytovat ve větší míře záslužné statky nebo sociálně potřebné programy a v důsledku toho zvyšovat celkový blahobyt země. Daňové zatížení je nejčastěji měřeno pomocí poměrových ukazatelů, za účelem eliminace vlivu inflace na celkovou výkonnost ekonomiky. (Šíroký, 2008)

4.1.1 Daňová kvóta

Daňové zatížení je představováno souhrnem všech plateb, kterými poplatník povinně přispívá do veřejnoprávní soustavy. Nejznámějším ukazatelem daňového zatížení je daňová kvóta, která se rovná poměru vybraných daní na hrubém domácím produktu (HDP):

$$\text{Daňová kvóta (v \%)} = \frac{\text{Celkové daňové příjmy}}{\text{HDP}} \cdot 100 \quad (4.1)$$

Můžeme se setkat také se složenou daňovou kvótou, která kromě daní v právním slova smyslu zahrnuje i další povinné odvody, které odpovídají ekonomickému pojetí daně.

Daňová kvóta je jedním z ukazatelů, který se nejvíce používá pro mezinárodní srovnávání a vypovídá o tom, jaká část HDP nezůstává osobám, které důchod vytvořily, ale je přerozdělována přes veřejné rozpočty. Přesto se zde setkáváme s určitou nepřesností, která je způsobena různým pojetím daně, tedy tím, co vše se zahrnuje do celkových daňových příjmů. (Vančurová, Láchová, 2016) Dále také záleží na tom, jak dobře je proveden odhad HDP v dané zemi. Mezinárodní srovnání může být nepřesné z těchto příčin:

- existence tzv. šedé ekonomiky, která zkresluje odhad HDP, jelikož do něj není zahrnována,
- nezahrnutí nevybraných daní z důvodu daňových výhod, na které mají poplatníci nárok tzv. daňové výdaje,
- vládní regulace, které zatěžují subjekty, ale v daňové kvótě se neprojeví (např. povinné příspěvky do soukromých fondů),

- zdanění sociálních dávek,
- použitá metoda výpočtu daňových příjmů: akruální (daňové příjmy se vztahují k tomu roku, ve kterém vznikly) nebo hotovostní (daňové příjmy se rovnají skutečně došlým peněžním prostředkům v daném roce). (Kubátová, 2015)

4.1.2 Efektivní a implicitní daňové sazby

Pro analýzu daňových dopadů na ekonomické příjmy či aktivity se používají spíše efektivní daňové sazby: průměrná (AETR) a marginální (METR). Též se využívají implicitní daňové sazby (ITR): na práci, z kapitálu a na spotřebu. (Široký, 2013)

Efektivní daňovou sazbu (ETR) charakterizuje průměrná daňová sazba, která se u osobní důchodové daně vypočítá jako procentní podíl daňové povinnosti k hrubému příjmu:

$$ETR (v \%) = \frac{T}{Y} \cdot 100, \quad (4.2)$$

kde T představuje daňovou povinnost a Y je hrubý příjem.

Efektivní daňovou sazbu je také možné definovat tak, že do daňové povinnosti jsou zahrnuty i platby na sociální pojištění, které platí zaměstnanec:

$$ETR_{T+SI} (v \%) = \frac{T + SI}{Y} \cdot 100, \quad (4.3)$$

kde T je daňová povinnost, Y hrubý příjem, SI sociální pojištění. (Široký, 2017, online)

Mezní efektivní daňová sazba (METR) ukazuje, o kolik se zvýší zaplacené daně a sníží sociální dávky, jestliže se hrubý pracovní příjmem zvýší o jednotku:

$$METR = 1 - \frac{\Delta NEI}{\Delta GEI}, \quad (4.4)$$

kde ΔNEI představuje změnu čistého příjmu a ΔGEI změnu hrubého příjmu. Změna čistého příjmů je funkcí změny hrubého příjmu, mezní sazby daně včetně pojistného na sociální a zdravotní pojištění placené zaměstnancem a sazby, která snižuje hodnotu sociálních dávek. (Pavel, Vítek, 2017) Podle Široký (2008) v případě, že se mezní efektivní daňová sazba rovná 100 %, dochází k tzv. „pasti chudoby“ a jednotlivci se v této situaci nevyplatí zvyšovat svou pracovní aktivitu.

Průměrná efektivní daňová sazba (AETR) vypovídá o čisté pozici pracujícího poplatníka z hlediska sociálních dávek, daně z příjmů a zákonného pojistného:

$$AETR = 1 - \frac{NEI}{GEI}, \quad (4.5)$$

kde NEI je čistý příjem, GEI hrubý příjem. Kladná hodnota AETR vyjadřuje, že poplatník je z hlediska daně z příjmů čistým daňovým plátcem. To znamená, že poplatník odvede ze svého příjmu do veřejných rozpočtů více, než získá ze sociálních dávek. Jestliže je hodnota AETR záporná, poplatník odvede do veřejných rozpočtů méně, ale získá více z těchto rozpočtů. Tento ukazatel lze dále rozložit:

$$AETR = 1 - \frac{GEI - IT - SSC + FB - OSB}{GEI}, \quad (4.6)$$

kde GEI představuje hrubý příjem, IT daň z příjmů, SSC pojistné placené zaměstnancem, FB univerzální rodinné dávky a OSB jsou ostatní rodinné dávky. Díky této úpravě můžeme sledovat i dílčí ukazatele jako např. průměrné zatížení pojistným, průměrné zatížení daní z příjmů, aj. (Pavel, Vítek, 2017)

Implicitní daňové sazby se rovnají poměru daňových výnosů z určitého ekonomického příjmu nebo aktivity na potencionálním základu těchto daní, tedy na spotřebě, pracovním nákladům či kapitálovým příjmům. Vypovídají o průměrném efektivním daňovém zatížení různých ekonomických příjmů nebo aktivit.

Implicitní daňová sazba z práce (ITR_L) představuje podíl daně z pracovního příjmu a pojistné na sociální pojištění (placené zaměstnancem i zaměstnavatelem) k celkovým mzdovým nákladům zaměstnavatele:

$$ITR_L(v\%) = \frac{\text{Daně z práce}}{\text{Náklady na práci}} \cdot 100 \quad (4.7)$$

Jak uvádí Láchová (2007) největší část daňového zatížení je představováno právě pojistným.

Implicitní daňová sazba na spotřebu (ITR_C) se rovná podílu daní ze spotřeby k celkové konečné spotřebě domácností. **Implicitní daňová sazba z kapitálu** představuje poměr daní vybraných z výnosů úspor a investic na potencionální zdanitelné kapitálové a firemní příjmy.

4.2 Progresivita osobní důchodové daně a její měření

Jak uvádí Vančurová (2013) daňovou spravedlnost ekonomové sice změřit neumí, ale dokážou měřit v jaké míře a na koho daň dopadá. Měření daňové progresivity je nejdůležitějším ukazatelem, který hodnotí dopad nejen samotné daně, ale také jejích

konstrukčních prvků. Různé skupiny poplatníků budou v návaznosti ke svému příjmu platit různou výši daně při rozdílné spotřebě nebo při odlišném výpočtu stejné daně. Podle toho, jak se míra zdanění mění v souvislosti se změnou důchodu, rozlišujeme daně:

- **progresivní**, při které s růstem důchodu dochází k růstu míry zdanění, tedy poplatník s vyššími příjmy nese vyšší daňové zatížení,
- **proporcionální** daň je taková, při níž se s růstem důchodu míra zdanění nemění, poplatník vydává na daň stále stejné procento i v případě změny výše důchodu,
- **regresivní**, kdy daňové břemeno dopadá více na poplatníky s menším důchodem, poplatník platí menší daň, čím je jeho důchod vyšší. (Široký, 2008)

Účelem měření daňové progresivity je zjistit, jakou část hrubého důchodu tvoří zaplacené daně v každé příjmové skupině. Ukazatele daňové progresivity můžeme rozdělit na tři skupiny: ukazatele lokální (bodové) progresivity, ukazatele intervalové progresivity a ukazatele globální progresivity.

4.2.1 Ukazatele lokální progresivity

Předpokladem pro měření lokální progresivity je existence spojitě funkce průměrné daňové sazby jako funkce důchodu a její derivací v bodě. Lokální progresivita závisí na důchodové elasticitě daňové sazby. Daň je progresivní v daném bodě za předpokladu, že je důchodová elasticita daňové sazby vyšší než jedna. Je – li rovna jedné, daň je v tomto bodě proporcionální a v bodech, kde je elasticita menší než jedna, je daň regresivní.

K měření lokální progresivity se často využívá index lokální progresivity, který poprvé použil Kakwani. Lze jej vyjádřit následovně:

$$I = \frac{dt(y)}{dy} = \frac{m(y) - t(y)}{y}, \quad (4.8)$$

kde y je důchod, $t(y)$ představuje funkci průměrné daňové sazby, $m(y)$ funkci mezní daňové sazby. Index nabývá hodnota od $-\infty$ do ∞ . Vyjde – li index více než jedna, je daň v konkrétním bodě progresivní. Čím je číslo větší, tím je i lokální progresivita větší. (Vančurová, 2013)

4.2.2 Ukazatele intervalové progresivity

Při zjišťování stupně progrese v určitém příjmovém rozmezí u důchodových daní se většinou používají ukazatele intervalové progresivity. Díky tomu zjistíme, zda dojde

ke zvýšení progresu daně a v jaké míře v případě, že poplatník získá vyšší důchod. Intervalovou progresivitu můžeme měřit třemi způsoby:

- **progresivita průměrné sazby (PAR)**, která měří podíl změny průměrné sazby na změně příjmů,

$$PAR = \frac{\frac{T_1}{Y_1} - \frac{T_0}{Y_0}}{Y_1 - Y_0}, \quad (4.9)$$

kde Y_0 představuje hrubý důchod předcházejícího roku, Y_1 hrubý důchod za běžný rok, T_0 je příslušná vypočtená daňová povinnost k danému hrubému důchodu za předcházející rok a T_1 daňová povinnost za běžný rok,

- **progresivita daňové povinnosti (PTO)** vyjadřuje elasticitu daňové povinnosti vzhledem k příjmu před zdaněním,

$$PTO = \frac{\frac{T_1 - T_0}{T_0}}{\frac{Y_1 - Y_0}{Y_0}}, \quad (4.10)$$

kde Y_0 představuje hrubý důchod předcházejícího roku, Y_1 hrubý důchod za běžný rok, T_0 je příslušná vypočtená daňová povinnost k danému hrubému důchodu za předcházející rok a T_1 daňová povinnost za běžný rok,

- **progresivita příjmu po zdanění (PEAT)** představuje elasticitu příjmu po zdanění vzhledem k příjmu před zdaněním,

$$PEAT = \frac{\frac{(Y_1 - T_1) - (Y_0 - T_0)}{(Y_0 - T_0)}}{\frac{(Y_1 - Y_0)}{Y_0}}, \quad (4.11)$$

kde Y_0 představuje hrubý důchod předcházejícího roku, Y_1 hrubý důchod za běžný rok, T_0 je příslušná vypočtená daňová povinnost k danému hrubému důchodu za předcházející rok a T_1 daňová povinnost za běžný rok.

Jednotlivé výpočty stupňů progresu se budou lišit v závislosti na konstrukci ukazatele, proto je nutné se vždy odvolávat na příslušný typ, aby se předešlo případným nesrovnalostem. Interpretace jednotlivých ukazatelů zobrazuje tabulka 4.1. (Šíroky, 2013)

Tabulka 4.1 Interpretace ukazatelů intervalové progresivity

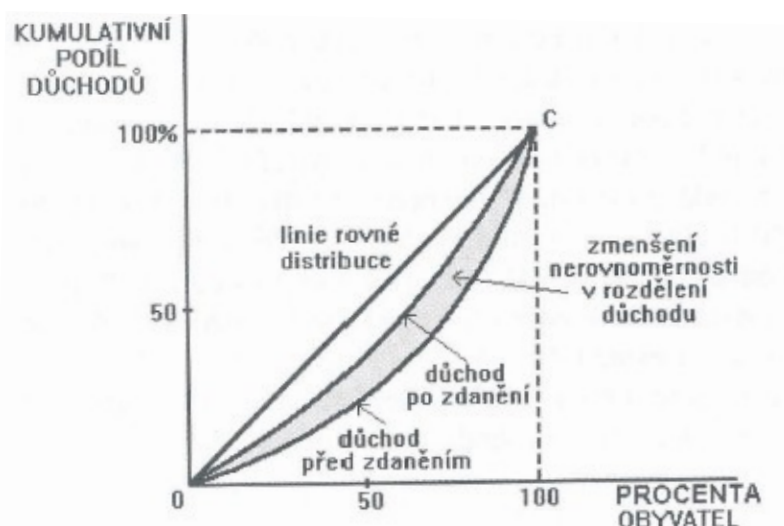
Charakter daně	Ukazatel daňové progresivity		
	PAR	PTO	PEAT
Proporcionální daň	0	1	1
Progresivní daň	>0	>1	<1
Regresivní daň	<0	<1	>1

Zdroj: Šíroký, 2013, str. 130

4.2.3 Ukazatele globální progresivity

Globální progresivitou je myšlena progresivita v celém rozsahu zdanitelných důchodů, která je vyjádřena jedním ukazatelem. Stupeň progrese se měří změnou Lorenzovy křivky před a po zdanění. Lorenzova křivka vyjadřuje kumulativní proporci získaného důchodu v závislosti na kumulativním procentuálním podílu obyvatelstva (daňových poplatníků). Skupiny daňových poplatníků se nanášejí na vodorovnou osu seřazené podle důchodu od nejnižších po nejvyšší. Na horizontální osu se naopak nanášejí kumulativní hodnoty příjmů pro jednotlivé kvantily poplatníků v procentním vyjádření. Při rovném rozdělení důchodu by Lorenzova křivka byla představována úhlopříčkou čtyřúhelníku. Jenže ve společnosti není rozdělení důchodů rovnoměrné, proto je Lorenzova křivka prohnutá. Čím je skutečná Lorenzova křivka vzdálenější od úhlopříčky, tím je distribuce důchodů nerovnoměrnější. Obrázek 4.1 zobrazuje vliv daní na Lorenzovu křivku.

Obrázek 4.1 Vliv daní na Lorenzovu křivku

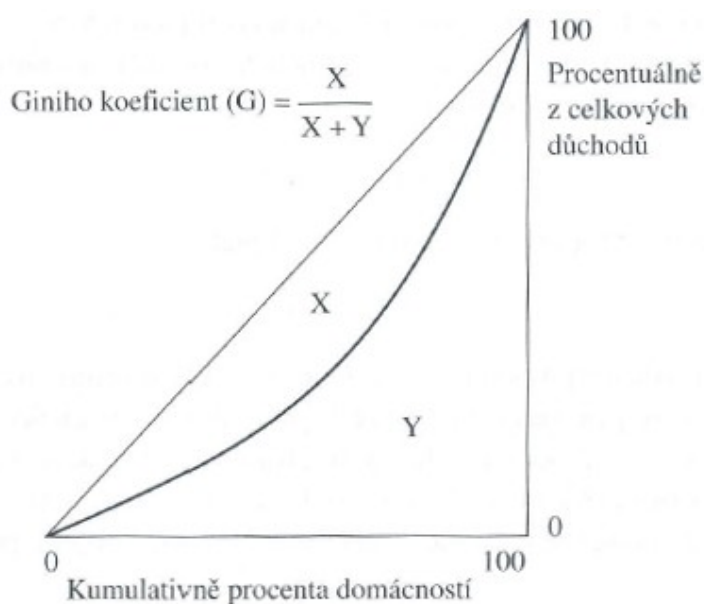

Zdroj: Kubátová, 2015, str. 144

Ukazatel vyjadřující míru, ve které se Lorenzova křivka odchyluje od úhlopříčky (linie rovnosti) se nazývá **Giniho koeficient** (G). Giniho koeficient disponuje vlastnostmi nutnými k tomu, aby byl považován za vhodnou míru nerovnoměrnosti. Zejména se jedná o vlastnost, kdy přesun jednotky důchodu od bohatého jedince k chudému, vyvolá pokles koeficientu a naopak. Vykazuje také vlastnost neměnnosti při stejné změně všech důchodů a praktičnost použití. V případě výpočtu na základě intervalového třídění domácností podle velikosti důchodu, se v jeho hodnotě vnitroskupinové přesuny neprojeví. (Kubátová, 2015)

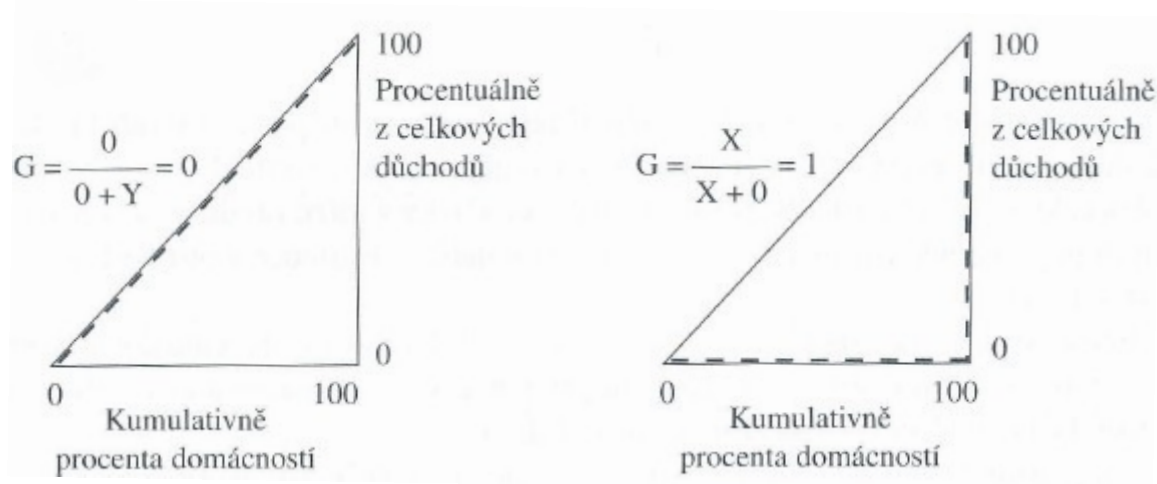
Pro výpočet koeficientu se používá poměr plochy ohraničené linií rovnosti a Lorenzovou křivkou a plochy pod úhlopříčkou jak zobrazuje obrázek 4.2. Z tohoto způsobu výpočtu vyplývá, že Giniho koeficient nabývá hodnot od nuly do jedné. Obrázek 4.3 znázorňuje obě extrémní varianty rozdělení důchodů.

Obrázek 4.2 Způsob výpočtu Giniho koeficientu

Zdroj: Šíroký, 2008, str. 116

Obrázek 4.3 Extrémní varianty rozdělení důchodu

Zdroj: Šíroky, 2008, str. 116

Jelikož je plocha pod linií rovnosti rovna $\frac{1}{2}$, potom je koeficient G roven dvojnásobku plochy ohraničené Lorenzovou křivkou a úhlopříčkou. Tento způsob výpočtu je alternativním vyjádřením Giniho koeficientu:

$$G = 2 \cdot X = 1 - 2 \cdot Y = \frac{X}{0,5}, \quad (4.12)$$

kde Y označuje plochu pod skutečnou Lorenzovou křivkou a X je zbytek plochy do situace rovnoměrného rozdělení důchodů. Určitá komplikace může nastat, jestliže se v důsledku změny daní a transferů posune Lorenzova křivka a tato nová křivka protíná původní. V tomto případě je problém v jednoznačném hodnocení dvou distribucí ve smyslu jejich nerovnosti a je nutné do modelu zahrnout další kritéria srovnání.

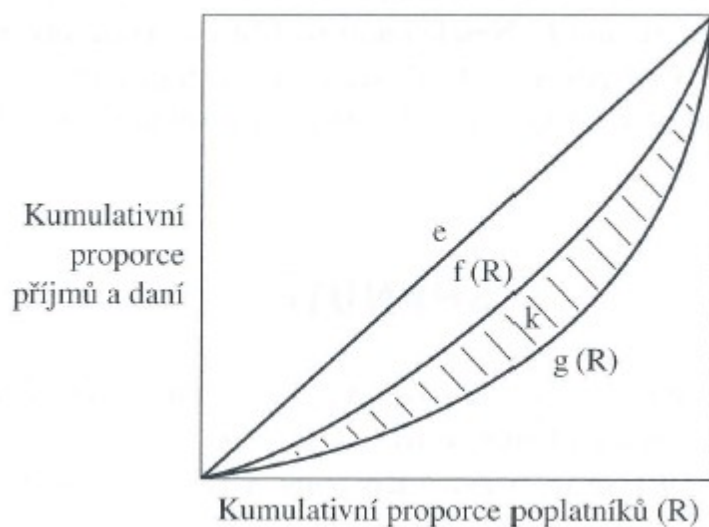
Globální progresivitu lze také změřit **metodou Musgravea a Thina (M)** nebo **metodou Kakwaniho (K)**. Koeficient M je konstruován na základě Giniho koeficientu před a po zdanění. Čím je hodnota M vyšší, tím je vyšší i míra progresivity a naopak:

$$M = \frac{1 - G^*}{1 - G}, \quad (4.13)$$

kde G^* je Giniho koeficient po zdanění a G vyjadřuje Giniho koeficient před zdaněním.

Koeficient K je sestaven jako poměr vyšrafované plochy k na polovině obsahu rovnoramenného trojúhelníku s přeponou e jak zachycuje obrázek 4.4,

Obrázek 4.4 Měření progresivity Kakwaniho metodou modifikace Lorenzovy křivky

Zdroj: Široký, 2008, str. 119

a lze jej zapsat jako:

$$K = \frac{k}{\frac{1}{2}} = 2 \cdot k \quad (4.14)$$

Funkce $f(R)$ je klasická Lorenzova křivka a označíme Giniho koeficient této funkce jako G , dále funkce $g(R)$ označuje tzv. křivku koncentrace měřící rozložení daňového břemene mezi poplatníky, kterou označíme jako C , pak můžeme koeficient K vyjádřit následovně:

$$K = C - G \quad (4.15)$$

Se zvyšujícím se K roste i míra progresivity. Jestliže se K rovná nule, je daň proporcionální. Kakwani tvrdil, že nedostatek koeficientu M je způsoben příliš širokým pojetím progresivity jako míry redistribuce. Podle něj je míra nerovnosti příjmu po zdanění (G^*) funkcí tří faktorů: míry nerovnosti před zdaněním, míry celkového průměrného daňového zatížení a míry progresivity. Vztah je poté následující:

$$G^* = G - \frac{t \cdot K}{1 - t} \quad (4.16)$$

kde G je míra nerovnosti před zdaněním, t celkové průměrné daňové zatížení, K míra progresivity. Kakwani se snažil poukázat na to, že změna celkové průměrné sazby t nijak neovlivní progresivitu K . Neschopnost rozlišit tyto koncepty pokládal Kakwani za zásadní vadu koeficientu M , např. kdyby se zdvojnásobily všechny daňové sazby, tak by se daná

změna v koeficientu M projevila, jelikož se míra přerozdělení zvýší. Ale koeficient K by byl k takové změně neutrální. (Šíroky, 2008)

4.3 Komparace daňového zatížení zaměstnanců

Pro komparaci daňové zátěže zaměstnanců je nezbytné stanovit ukazatel, podle kterého se porovnání bude provádět. Nejjednodušším řešením by bylo srovnání na základě sazeb daně, které jsou uvedeny v příslušných zákonech. Nicméně tento způsob komparace může být velice zavádějící, protože jak již bylo zmíněno v podkapitole 2.2.4 či 2.2.5, díky existenci určitých konstrukčních prvků může i lineární sazba daně působit v konečném důsledku progresivně. Z tohoto důvodu se v rámci mezinárodního srovnání používá efektivní sazba daně, která vyjadřuje celkové procentuální zdanění mzdy po zohlednění příslušných odpočtů a slev na dani.

Komparace daňového zatížení zaměstnanců mezi ČR a vybranými státy USA je provedena u tří kategorií poplatníků, a to u svobodného bezdětného poplatníka, samoživitele se dvěma dětmi a rodiny s jedním dítětem, kde jsou oba manželé zaměstnáni. Všichni poplatníci mají příjmy pouze ze závislé činnosti. Další předpokladem je, že americkému poplatníkovi plynou příjmy pouze z jednoho státu, tedy nepracuje mimo daný stát, ve kterém bydlí.

Zároveň bude pro každou kategorii provedeno dvojí srovnání. První porovnání je zaměřeno pouze na daň z příjmů, kde bude pro výpočet efektivní sazby daně použit vzorec 4.2. Druhé srovnání zahrnuje kromě daně také sociální pojištění hrazené zaměstnancem, v tomto případě je využita modifikovaná varianta výpočtu efektivní sazby daně, vzorec 4.3.

Pro porovnání efektivní sazby daně mezi různými hladinami příjmů u jednotlivých kategorií byla stanovena velikost ročních příjmů ze závislé činnosti jako násobek průměrné roční mzdy. Smyslem daného rozdělení výše příjmů je snaha obsáhnout jak nízko příjmové, tak i vysoko příjmové skupiny obyvatel. Použité násobky průměrné mzdy jsou rozděleny do deseti skupin, jak zobrazuje tabulka 4.2.

Tabulka 4.2 Násobky průměrné mzdy použité pro výpočet efektivní sazby daně

Skupina	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Násobky průměrné mzdy	0,4	0,6	0,8	1	2,5	3	5	6,5	8	10

Zdroj: Vlastní zpracování

V případě ČR je použita průměrná mzda, která je využívána pro účely sociálního pojištění. Tato průměrná mzda se vypočítá jako všeobecný vyměřovací základ za kalendářní rok předcházející o dva roky kalendářnímu roku, pro který se průměrná mzda zjišťuje, vynásobený přepočítacím koeficientem určeným pro daný rok. V roce 2017 činila měsíční průměrná mzda 28 232 Kč (338 784 Kč ročně). (ČSSZ, 2018, online) V případě USA není průměrná mzda za rok 2017 k dispozici, proto pro výpočty bude použita roční průměrná mzda za rok 2016 podle dat OECD, která se rovná 60 154 USD. (OECD, 2018, online)

Všechny výpočty jsou provedeny v souladu s platnou legislativou pro rok 2017. Dále budou uplatňovány pouze základní slevy a odpočty. Pro zjednodušení jsou vynechány specifické situace jako např. situace, kdy by poplatník, popř. členové rodiny byli zdravotně postiženi, anebo by jeden z manželů byl nezaměstnán. Veškeré použité odpočty a slevy jsou znázorněny v následující tabulce 4.3.

Tabulka 4.3 Přehled odpočtů a slev využitých při výpočtech pro rok 2017

Odpočet/Sleva na dani	Výše
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daňové zvýhodnění na první dítě	13 404 Kč
Daňové zvýhodnění na druhé dítě	19 404 Kč
Nezdanitelná částka (Personal Exemption) - federální	4 050 USD
Standardní odpočet – federální	6 350/9 350 USD
Sleva na dítě	1 000 USD
Sleva pro poplatníky s nízkým příjmem (EITC)	Max 5 616 USD – skutečná výše se odvíjí v závislosti na konkrétní situaci
Sleva na poplatníka (Exemption credits) – státní, Kalifornie	114 USD
Sleva na závislou osobu (Exemption credits) – státní, Kalifornie	353 USD
Standardní odpočet – státní, Kalifornie	4 236/8 472 USD

Zdroj: Vlastní zpracování dle ZDP § 35ba, § 35c; FTB, 2018, dostupné z: <https://www.ftb.ca.gov/forms/2017-California-Tax-Rates-and-Exemptions.shtml>; IRS, 2017, dostupné z: <https://www.irs.gov/credits-deductions/individuals>; TIAA, 2017, dostupné z: https://www.tiaa.org/public/pdf/Tax_Guide.pdf

Pro účely srovnání daňového zatížení jsou vybrány v případě USA tři reprezentativní státy. První z nich je Florida, protože neuplatňuje státní daň, a tak reprezentuje zdanění na federální úrovni. Kalifornie, jelikož má nejvyšší státní daňové sazby v rámci USA a Severní Dakota, která naopak uplatňuje na příjmy poplatníků nejnižší státní daňové sazby.

Daňové sazby využitě při výpočtech jsou uvedeny v tabulce 3.1, která zobrazuje federální daňové sazby, zároveň jsou použity také státní daňové sazby uvedené v tabulce 4.4 v případě Kalifornie a tabulce 4.5 v případě Severní Dakoty.

Zároveň je nutné podotknout, že při určování výše daňové povinnosti byla využita daňová pásma, ale pouze v případech, kdy poplatník vykazoval základ daně vyšší než 100 000 USD. Pokud byl základ daně nižší než 100 000 USD, byla daňová povinnost určena pomocí daňových tabulek, které v daných intervalech daňového základu přesně stanoví výši konečné daně. Příklad této tabulky je uveden v příloze č. 1.

Tabulka 4.4 Daňové sazby a daňová pásma uplatňované v Kalifornii za rok 2017 (USD)

Daňová sazba	Svobodný / Manželé, odděleně	Manželé, společně	„Hlava rodiny
1 %	0 – 8 223	0 – 16 446	0 – 16 457
2 %	8 223 – 19 495	16 446 – 38 990	16 457 – 38 991
4 %	19 495 – 30 769	38 990 – 61 538	38 991 – 50 264
6 %	30 769 – 42 711	61 538 – 85 422	50 264 – 62 206
8 %	42 711 – 53 980	85 422 – 107 960	62 206 – 73 477
9,3 %	53 980 – 275 738	107 960 – 551 476	73 477 – 375 002
10,3 %	275 738 – 330 884	551 476 – 661 768	375 002 – 450 003
11,3 %	330 884 – 551 473	661 768 – 1 102 946	450 003 – 750 003
12,3 %	551 473 a více	1 102 946 a více	750 003 a více

Zdroj: Vlastní úprava dle FTB, 2018, dostupné z: <https://www.ftb.ca.gov/forms/2017-California-Tax-Rates-and-Exemptions.shtml>

Tabulka 4.5 Daňové sazby a daňová pásma uplatňované v Severní Dakotě za rok 2017 (USD)

Daňová sazba	Svobodný	Manželé, společně	Manželé, odděleně	„Hlava rodiny
1,1 %	0 – 37 950	0 – 63 400	0 – 31 700	0 – 50 800
2,04 %	37 950 – 91 900	63 400 – 153 100	31 700 – 76 550	50 800 – 131 200
2,27 %	91 900 – 191 650	153 100 – 233 350	76 550 – 116 675	131 200 – 212 500
2,64 %	191 650 – 416 700	233 350 – 416 700	116 675 – 208 350	212 500 – 416 700
2,9 %	416 700 a více	416 700 a více	208 350 a více	416 700 a více

Zdroj: Vlastní zpracování dle ND.gov, 2018, Ddostupné z: http://www.nd.gov/tax/data/upfiles/media/individual-income-tax-booklet_2.pdf?20180130031238

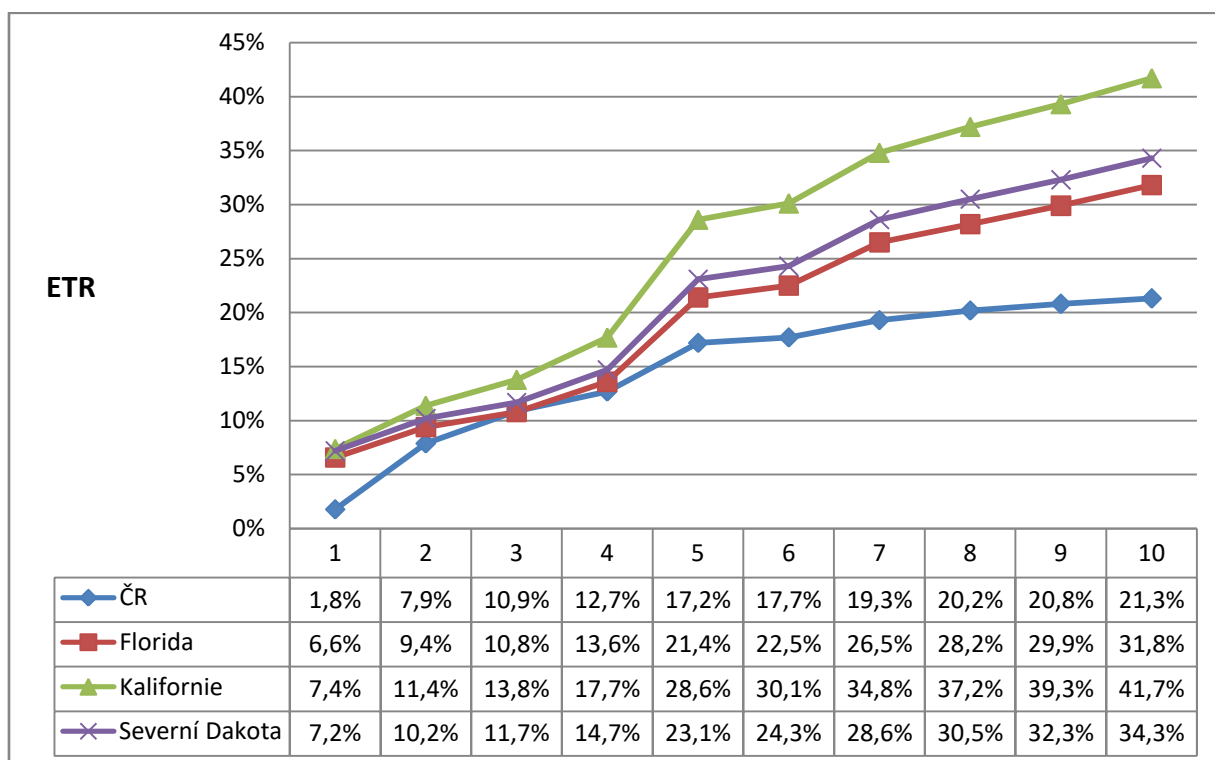
Kromě daně vypočtené pomocí daňových pásem, popř. určené daňovou tabulkou, se v některých případech uplatňuje také alternativní minimální daň (AMT), která byla blíže popsána v podkapitole 3.2.5.

Neméně důležitou součástí výpočtů je stanovení sociálního a zdravotního pojištění. Zaměstnanci v ČR platí 6,5 % na sociální pojištění a 4,5 % na zdravotní pojištění. Zároveň je v případě sociálního pojištění stanoven maximální vyměřovací základ ve výši 1 355 136 Kč za rok 2017, přičemž z částky přesahující tento maximální vyměřovací základ se pojistné již neplatí. Zaměstnanci v USA platí 6,2 % na sociální pojištění a 1,45 % na zdravotní pojištění. Podobně jako v ČR platí i v USA, že z příjmu přesahující 127 200 USD se pojistné neplatí. Vysoko příjmoví poplatníci jsou povinni dodatečně odvádět 0,09 % na zdravotní pojištění, jak je zmíněno v podkapitole 3.3.2. Z důvodu obsáhlosti jsou veškeré výpočty uvedeny v přílohách.

4.3.1 Efektivní sazba daně u bezdětného poplatníka

V případě ČR je uvažována pouze základní sleva na poplatníka, a to ve výši 24 840 Kč. Pokud se jedná o Floridu a Severní Dakotu, tak zde byla použita nezdanitelná částka (Personal Exemption), která činí 4 050 USD a standardní odpočet ve výši 6 350 USD, jelikož se jedná o bezdětného poplatníka. V případě státního zdanění Kalifornie je použita nezdanitelná částka (Exemption credit) rovnající se 114 USD a také standardní odpočet pro bezdětného poplatníka, který činí 4 236 USD.

Graf 4.1 ETR u bezdětného poplatníka

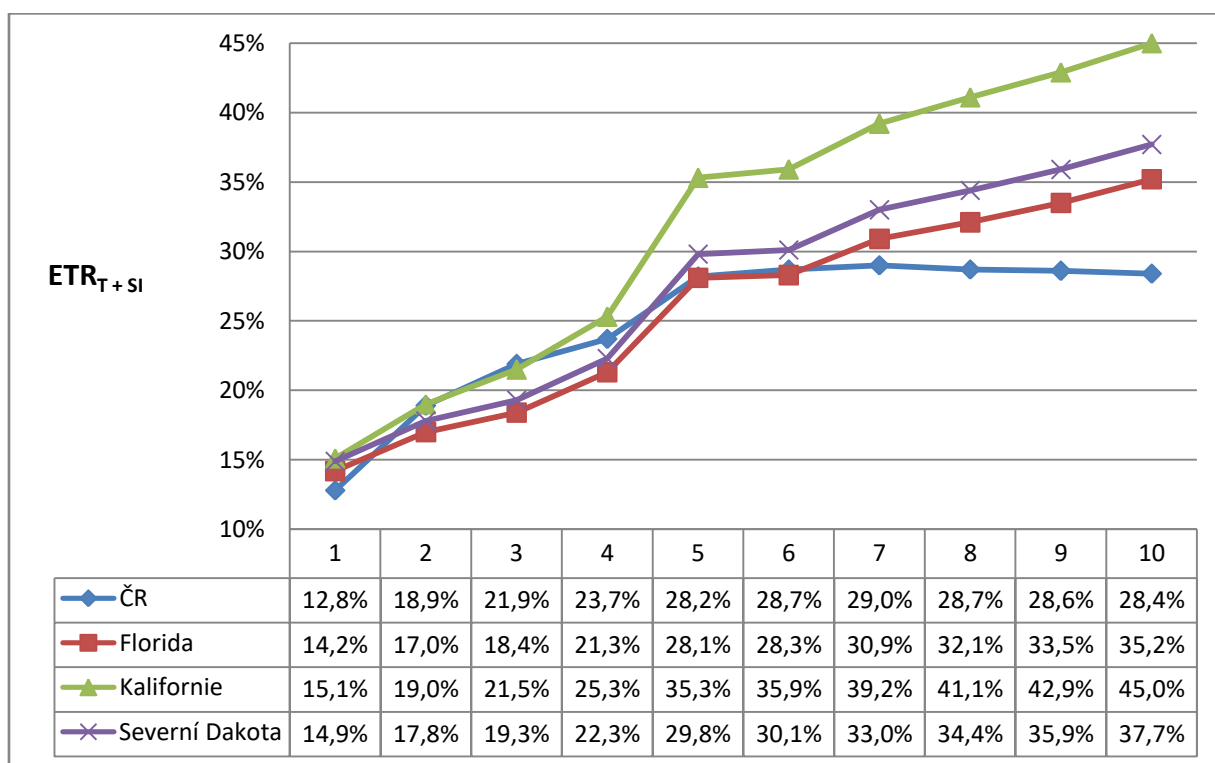
Zdroj: Vlastní výpočty

Jak z grafu 4.1 vyplývá, nejnižších hodnot efektivní sazby daně u nízko příjmových skupin obyvatel je dosaženo v ČR, kde poplatník dosahující příjem 0,4 násobku průměrné mzdy, neplatí skoro žádnou daň. V případě třetí skupiny je efektivní sazba daně ČR téměř identická s efektivní sazbou daně Floridy. Výrazný posun nastává při přechodu ze čtvrté do páté skupiny, kde poplatník dosahuje nadprůměrných příjmů, a tedy začíná podléhat podstatně vyšší dani.

V sedmé skupině je v ČR již uplatňováno solidární zvýšení daně, ale zároveň dochází k překročení maximálního vyměřovacího základu sociálního pojištění, které nepatrně zmírní důsledek solidární daně. V případě Floridy a Severní Dakoty je nezdanitelná částka snížena o 1 296 USD, jelikož došlo k překročení hranice, která danou částku redukuje. V Kalifornii nám překročení redukční hranice snížilo nezdanitelnou částku na nulu.

V poslední desáté skupině se efektivní sazba daně Kalifornie téměř rovná dvojnásobku efektivní sazby daně ČR. Celkově však efektivní sazby daně ČR dosahují nižších hodnot než v případě USA.

Graf 4.2 ETR_{T+SI} u bezdětného poplatníka

Zdroj: Vlastní výpočty

Graf 4.2 zobrazuje efektivní sazbu daně, která zahrnuje také sociální pojištění (6,5 % v ČR, 6,2 % v USA) a zdravotní pojištění (4,5 % v ČR a 1,45 % v USA), které je povinen

platit zaměstnanec. Na rozdíl od předchozí varianty, kde čeští poplatníci v první skupině neplatili skoro žádnou daň, tak zde daňové zatížení dosahuje 12,8 %. V případě států USA efektivní sazby daně dosahují u první skupiny více než dvojnásobku hodnot, které byly vypočteny v předcházející variantě.

Míra zdanění v ČR již není ve všech sledovaných případech nejnižší, jak tomu bylo v předešlé variantě. Lze si povšimnout, že ve druhé skupině jsou hodnoty efektivní sazby daně téměř shodné s hodnotami Kalifornie a dokonce v případě třetí sledované skupiny poplatníků je daňové zatížení ČR nejvyšší.

Od čtvrté skupiny poplatníků roste míra zdanění Kalifornie a Severní Dakoty rychleji než v případě Floridy a ČR. Dále od šesté skupiny lze již pozorovat, že efektivní sazba daně Floridy roste rychleji než daňové zatížení českých poplatníků. Převládá zde již vliv vyšších sazeb daně, ale také skutečnost, že nezdánitelné částky na federální či státní úrovni jsou buď částečně zredukovány, popř. je již nelze uplatnit. Dále tuto situaci ovlivňuje skutečnost, že je od sedmé sledované skupiny uplatňována dodatečná zdravotní daň ve výši 0,09 %.

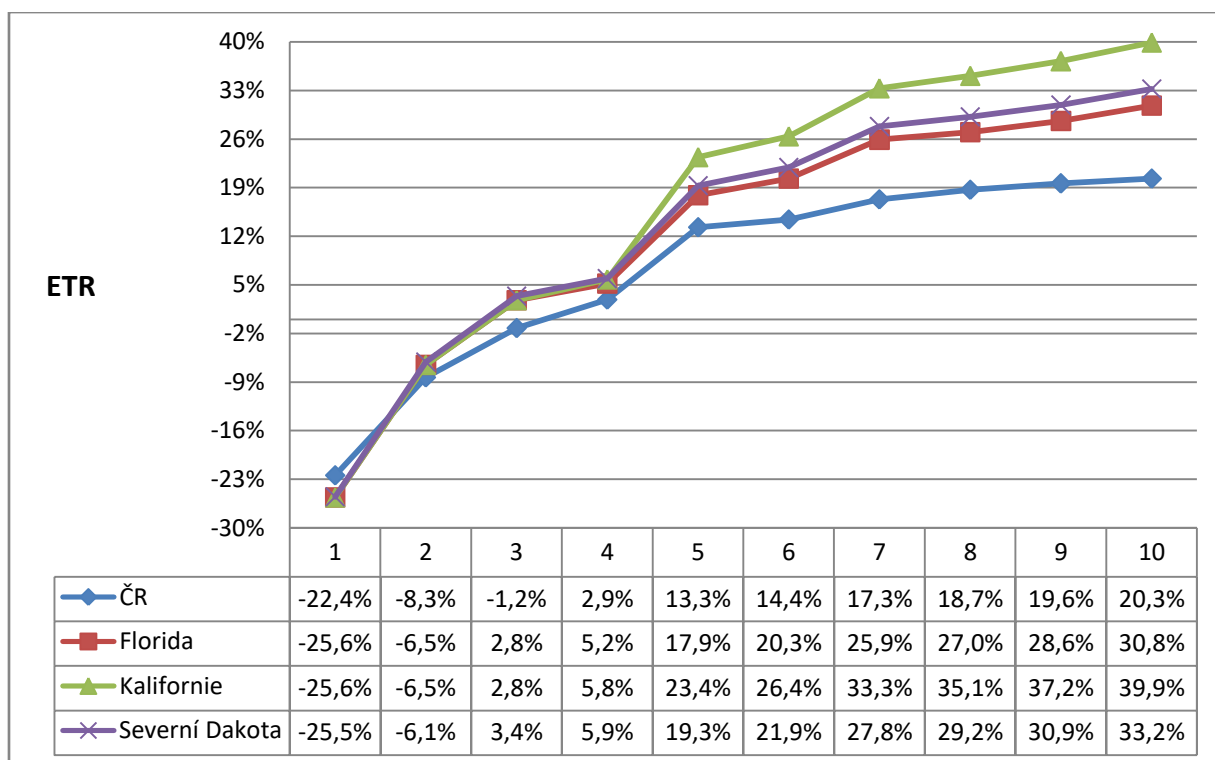
Je nutné také poukázat na to, že u vysoko příjmových poplatníků je míra zdanění ČR degresivní, což se nám projevuje v poklesu hodnot efektivní sazby daně. Tato skutečnost je způsobena existencí maximálního vyměřovacího základu sociálního pojištění. V USA je také zaveden strop pro sociální pojištění, nicméně kvůli progresivnímu zdanění a dodatečné zdravotní dani se degresivní míra zdanění nevyskytuje.

4.3.2 Efektivní sazba daně u poplatníka samoživitele se dvěma dětmi

Pokud do výpočtů navíc zahrneme dvě vyživované děti, vyjde míra zdanění skoro ve všech případech o několik procentních bodů nižší. U českého poplatníka přibude k základní slevě na poplatníka také daňové zvýhodnění, konkrétně sleva ve výši 13 404 Kč na první dítě a 19 404 Kč na dítě druhé. V případě států USA je na federální úrovni uplatněn standardní odpočet ve výši 9 350 USD, jelikož se jedná o „hlavu rodiny“. Dále kromě nezdánitelné částky na poplatníka (4 050 USD), je zde také uplatněna nezdánitelná částka na dvě závislé osoby v celkové výši 8 100 USD. Zároveň si americký poplatník může uplatnit slevu na dítě ve výši 1 000 USD/dítě, tedy v našem konkrétním případě se daná sleva rovná 2 000 USD. V prvních dvou sledovaných příjmových skupinách dostává poplatník možnost využít také slevu pro poplatníky s nízkým příjmem (EITC), která byla vyčíslena u první skupiny na 4 408 USD a u druhé skupiny činí 1 881 USD. Je nutné také zmínit fakt, že

na federální úrovni je možné získat daňový bonus, zatímco na úrovni státní toto možné není. V Kalifornii si kromě standardního odpočtu ve výši 8 472 USD (opět se jedná o status „hlavy rodiny“) si poplatník může dále uplatnit slevu na poplatníka ve výši 114 USD a slevu na dítě ve výši 353 USD/dítě, tedy celkově 706 USD. V případě Severní Dakoty nejsou uplatněny žádné odpočty ani slevy.

Graf 4.3 ETR u poplatníka samoživitele se dvěma dětmi

Zdroj: Vlastní výpočty

Jak z grafu 4.3 vyplývá, poplatníci, kteří dosahují příjmu ve výši 40 %, 60 % a v případě českých poplatníků i 80 % hrubé mzdy, mají nárok na daňový bonus. Tento bonus se projevuje v záporných hodnotách efektivní sazby daně. Míra zdanění Floridy a Kalifornie je až do třetí sledované skupiny totožná, protože je zde brán v potaz pouze daňový bonus na federální úrovni, jelikož daňová povinnost v daných státech je buď nulová, nebo velmi malá. Proto je efektivní sazba daně Severní Dakoty nepatrně vyšší (nižší v případě daňového bonusu), protože poplatníkovi vznikla minimální daňová povinnost.

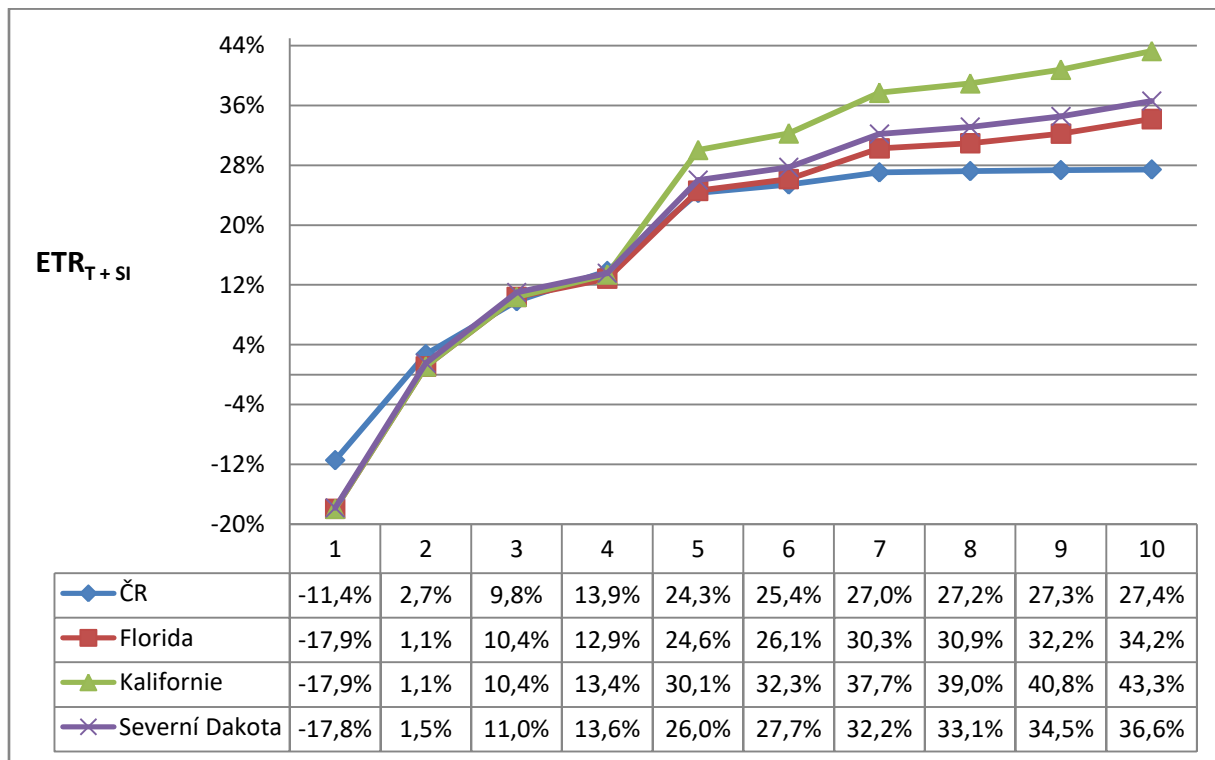
Na grafu lze také pozorovat, že v prvních čtyřech příjmových skupinách je míra zdanění u všech států velmi podobná. Značný nárůst je patrný v páté skupině, kde slevy na dani uplatněné u českého poplatníka již nedokážou pokrýt značný nárůst daně. Státy USA jsou na tom na federální úrovni podobně, avšak zde se již sleva na dítě neuplatňuje a navíc je

americký poplatník povinen zaplatit i alternativní minimální daň, která se v páté sledované skupině rovná 438 USD a postupně narůstá. Zároveň je zde patrný vliv vyšších daňových pásem, do kterých spadá zdanitelný příjem poplatníka.

Od šesté příjmové skupiny míra zdanění ČR sice roste, ale pomaleji než míra zdanění reprezentativních států USA. V sedmé skupině český poplatník podléhá solidárnímu zvýšení daně a zároveň je dosažen maximální vyměřovací základ sociálního pojištění. Americkým poplatníkům této skupiny se na federální úrovni začíná redukovat nezdanitelná částka na závislou osobu, dále jsou povinni zaplatit značnou alternativní minimální daň. Pokud se jedná o Kalifornii, tak zde již také poplatník uplatňuje obě slevy v redukované výši. Následující sledovaná skupina poplatníků uplatňuje již pouze nezdanitelnou částku na poplatníka ve snížené výši, nicméně klesající tendenci má také výše alternativní minimální daně. Poplatník si v Kalifornii může uplatnit ve snížené výši slevu na závislou osobu, ale slevu na poplatníka již využít nemůže.

Stejně jako tomu bylo v případě bezdětného poplatníka, tak i zde jsou efektivní sazby daně u vysoko příjmových poplatníků vyšší ve státech USA než v ČR.

Graf 4.4 ETR_{T+SI} u poplatníka samoživitele se dvěma dětmi

Zdroj: Vlastní výpočty

Graf 4.4 zobrazuje efektivní sazby daně, které zahrnují také sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem. V první sledované skupině poplatníků dochází k negativní daňové povinnosti, která je způsobena jak v případě států USA, tak i ČR tím, že slevy na dani zcela kompenzují sociální a zdravotní odvody, ale navíc je poplatníkům vyplacen daňový bonus. Dále si lze všimnout, že je v této skupině daňové zatížení zaměstnanců nejnižší ve všech amerických státech, přičemž tento trend je vidět také u druhé příjmové skupiny.

Ve třetí a čtvrté skupině jsou efektivní sazby daně v ČR a ve státech USA skoro identické. U následující sledované skupiny poplatníků je patrný značný nárůst míry zdanění Kalifornie, který je způsoben uplatňováním vyšší daňové sazby. Zároveň zde lze vidět, že efektivní sazba daně v ČR a ve Floridě nabývají téměř stejných hodnot.

Míra zdanění v následujících sledovaných skupinách je stejně jako v předchozích případech nejnižší v ČR. Značný nárůst efektivních sazeb daně u sedmé a osmé příjmové skupiny amerických poplatníků je vyvolán tím, že v těchto skupinách dochází k postupnému snížení federálních nezdánitelných částek, popř. státních slev na dani. Poplatníci mají tedy nárok již pouze na standardní odpočet, na rozdíl od českých poplatníků, kteří si mohou nadále uplatňovat všechny slevy na dani. Zároveň poplatníci podléhají nejen alternativní minimální dani, ale jsou také povinni zaplatit dodatečnou zdravotní daň. Na rozdíl od bezdětného poplatníka, efektivní sazby daně v tomto případě již nejsou u vysoko příjmových českých poplatníků degresivní, ale naopak mají rostoucí charakter.

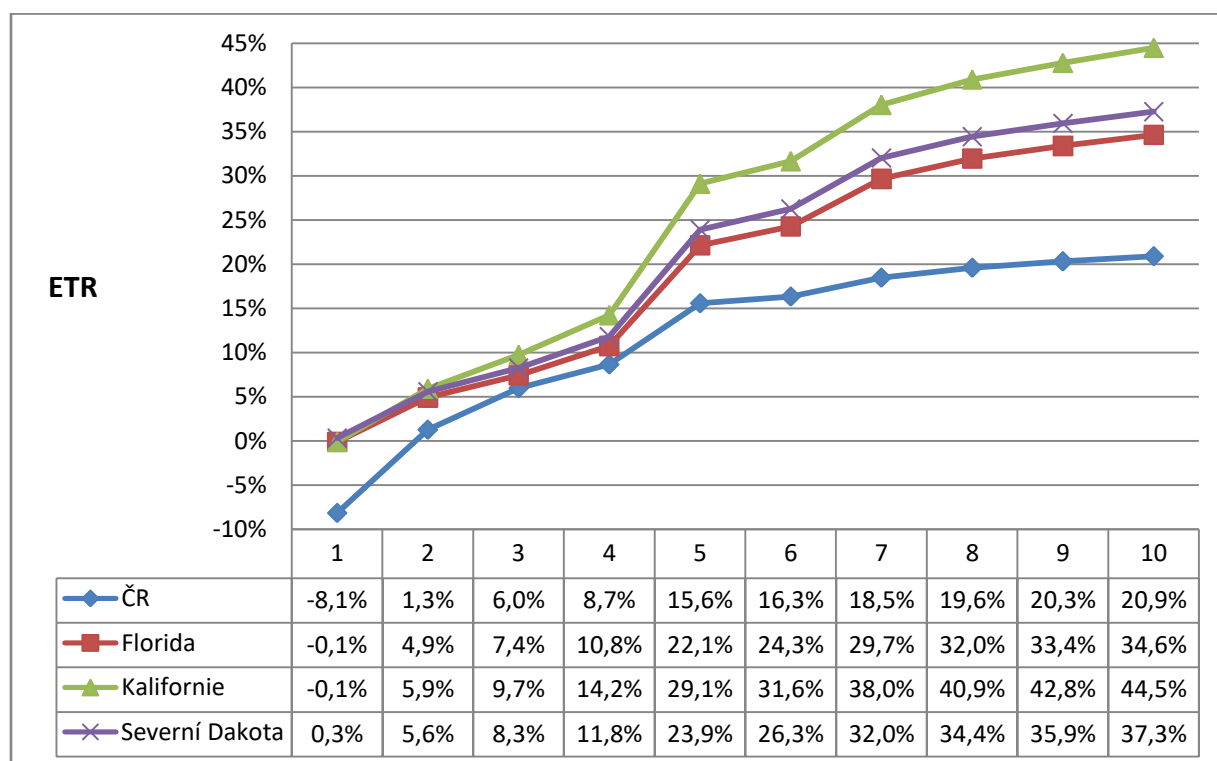
4.3.3 Efektivní sazba daně u manželů s jedním dítětem

Poslední kategorií, kterou se budeme zabývat, jsou manželé s jedním dítětem, přičemž jsou oba manželé zaměstnáni a dosahují stejné výše hrubé mzdy. Při výpočtu efektivní sazby daně této kategorie se v případě USA dostáváme do dvou možných typů řešení. Američtí manželé se totiž mohou rozhodnout, zda budou podléhat společnému zdanění, nebo zda budou zdaňováni odděleně. V následujících výpočtech jsou zohledněny obě varianty.

V prvním případě, tedy odděleného zdanění manželů, je porovnáván americký poplatník, který si kromě standardní odpočtu (6 350 USD) uplatňuje také slevu na dítě ve výši 1 000 USD. Jelikož je druhý z manželů zaměstnán, nemá poplatník nárok na uplatnění nezdánitelné částky na druhého manžela, tudíž využije pouze nezdánitelnou částku na sebe (4 050 USD) a na jednu závislou osobu ve stejné výši. V Kalifornii si poplatník může uplatnit státní standardní odpočet ve výši 4 326 USD a slevy na dani v hodnotách 114 USD,

a v případě závislé osoby ve výši 353 USD. Ke komparaci bude vybrán český poplatník, který uplatňuje jak slevu na poplatníka (24 840 Kč), tak i daňové zvýhodnění na jedno vyživované dítě ve výši 13 404 Kč. I zde je předpokladem, že si manžel nemůže uplatnit slevu na manžela, protože jeho vlastní příjem dosahuje výše poplatníkového příjmu, jak bylo zmíněno na začátku podkapitoly. Efektivní sazby daně v tomto případě vyjadřují daňové zatížení manžela, který si uplatňuje slevu na dítě (daňové zvýhodnění). Tuto situaci zobrazuje graf 4.5 a graf 4.6.

Graf 4.5 ETR u manželů s jedním dítětem (oddělené zdanění)

Zdroj: Vlastní výpočty

Z grafu 4.5 jasně vyplývá, že v této variantě je míra zdanění ČR nejnižší, důkazem je nejnižší položená křivka efektivních sazeb daně ČR. V případě první skupiny si lze všimnout, že český poplatník dosahuje vyššího daňového bonusu, než poplatníci Floridy a Kalifornie, navíc poplatník Severní Dakoty je dokonce povinen nepatrnou daň zaplatit. Až do čtvrté skupiny vidíme mírný nárůst výše efektivních sazeb daně u států USA, ale i v ČR.

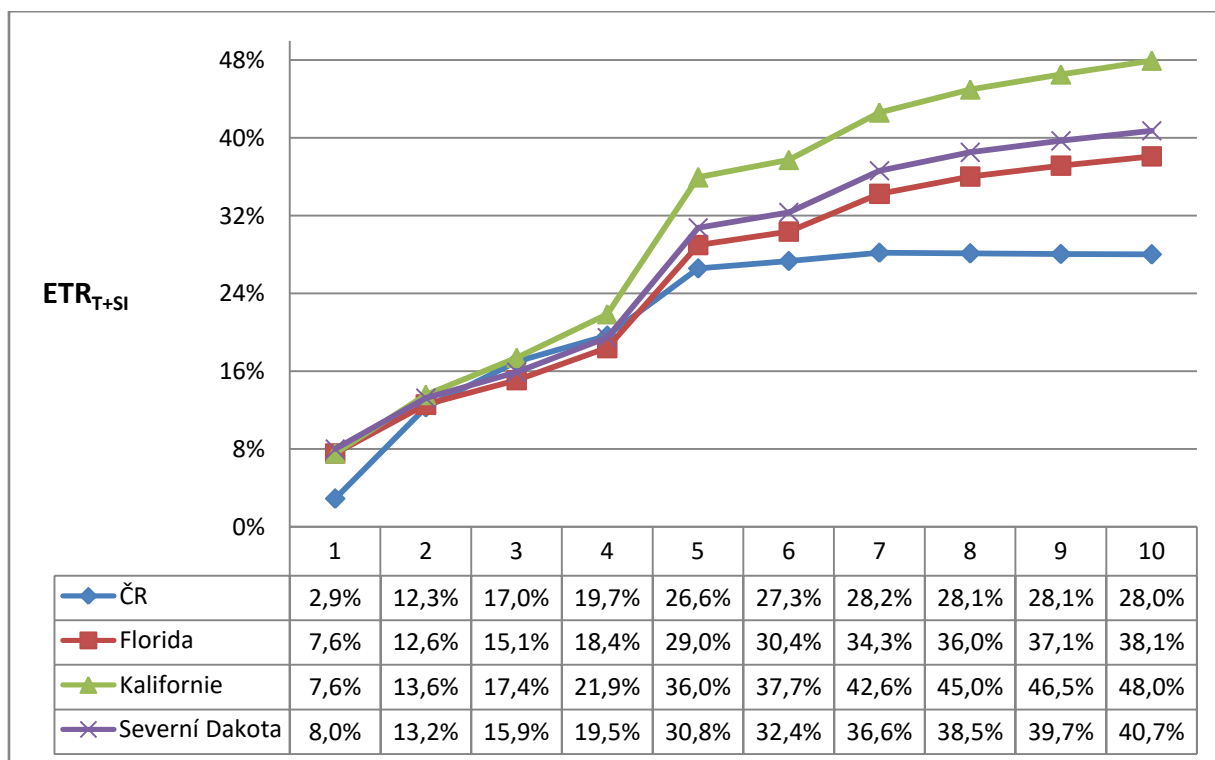
Značný skok v hodnotě efektivní sazby daně je pozorovatelný u páté sledované skupiny, protože američtí poplatníci si již nemohou uplatnit slevu na dítě, navíc začínají podléhat nejen vyšším daňovým sazbám, ale také jsou povinni zaplatit alternativní minimální daň. V následující skupině poplatníků dochází ke snížení federálních nezdanitelných částek.

Na rozdíl od českého poplatníka, který ve všech příjmových skupinách může uplatnit jak slevu na poplatníka, tak i daňové zvýhodnění.

Další výraznější nárůst efektivních sazeb daně nastává u poplatníků pobírajících pětinašobek průměrné mzdy. V případě českého poplatníka je to způsobeno tím, že od této sledované skupiny, podléhá solidárnímu zvýšení daně. U amerických poplatníků přestává možnost si uplatnit nezdanitelné částky jak na federální úrovni, tak i na státní úrovni. Nadále si mohou však uplatnit federální či státní standardní odpočet.

Rostoucí trend zůstává až do poslední příjmové skupiny, přičemž nejvyšší míru zdanění jasně vykazuje Kalifornie. Tato skutečnost vyplývá z toho, že poplatník pobírající desetinásobek průměrné mzdy spadá do daňového pásma, které je zdaněno 39,6 %, ale zároveň je povinen zaplatit daň ve výši 12,3 %, protože v případě státní úrovně spadá do nejvyšší daňového pásma. Efektivní sazba daně Kalifornie dosahuje dokonce více jak dvojnásobku hodnoty efektivní sazby daně v ČR.

Graf 4.6 ETR_{T+SI} u manželů s jedním dítětem (oddělené zdanění)

Zdroj: Vlastní výpočty

Graf 4.6 zobrazuje vývoj míry zdanění jednoho z manželů v případech, kdy je do výpočtu efektivní sazby daně zahrnuto sociální a zdravotní pojištění. Jak lze vidět, tak graf 4.6 se ve svém vývoji příliš neliší od grafu 4.5. U první příjmové skupiny je opět daňové

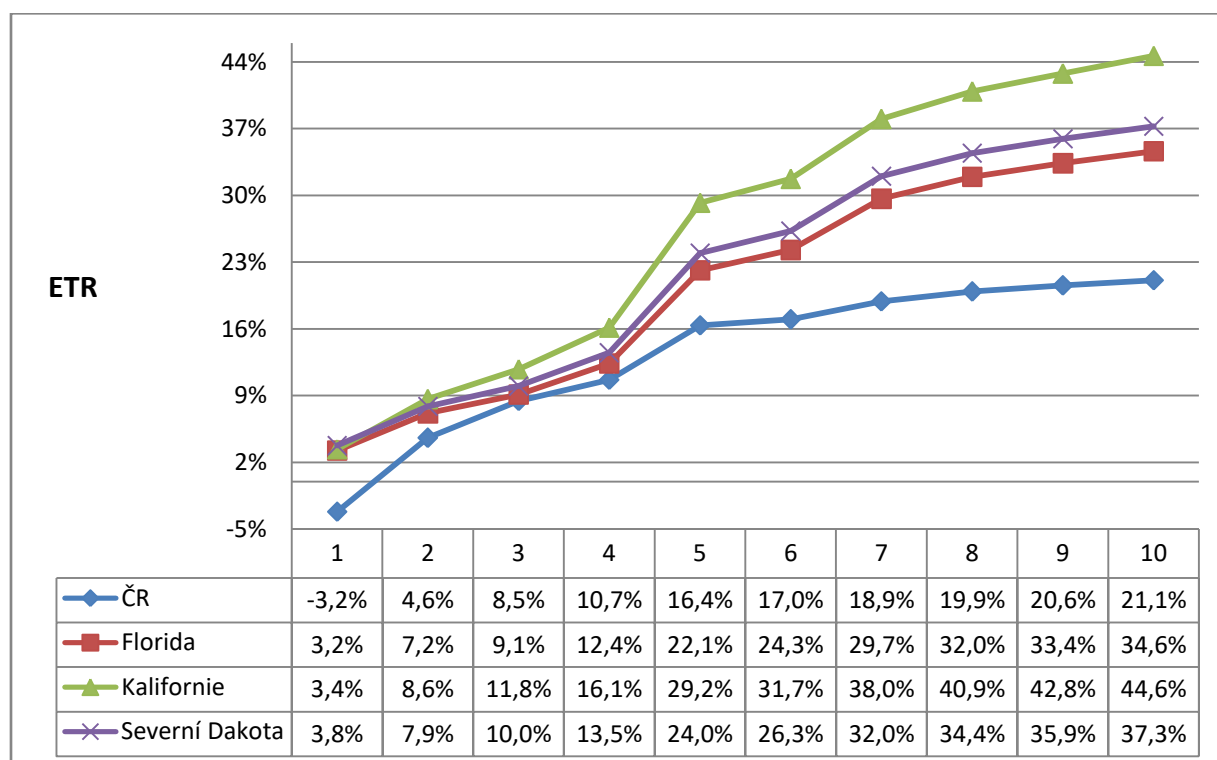
zatížení nejnižší v ČR, v následující sledované skupině poplatníků je efektivní sazba daně v ČR téměř identická s efektivní sazbou daně na Floridě.

Ve třetí a čtvrté skupině poplatníků je dokonce míra zdanění v ČR druhá nejvyšší. Nicméně tento trend v dalších skupinách již neplatí a dostáváme se opět do situace, že naopak efektivní sazba daně v ČR je nejnižší. Ve čtvrté skupině dochází ke snížení federální slevy na dítě. Značný nárůst míry zdanění v páté sledované skupině je, jako v předchozím případě, způsoben vyššími daňovými sazbami, ale také skutečností, že k alternativní minimální dani, kterou je povinen americký poplatník na federální úrovni zaplatit, se připojuje také dodatečná zdravotní daň. V sedmé skupině opět dochází k redukci federálních nezdanitelných částek, přičemž od osmé příjmové skupiny je již nelze uplatnit ani na státní úrovni. Zároveň zde odpadá povinnost amerického poplatníka odvést alternativní minimální daň.

Rostoucí trend efektivních sazeb daně u států USA přetrvává až do poslední příjmové skupiny. Avšak v případě ČR dochází naopak k postupnému snižování efektivních sazeb daně. Na degresivní průběh efektivní sazby daně jsme již narazili u bezdětného poplatníka, a i zde je daný jev způsoben překročením maximálního vyměřovacího základu pro sociální pojištění.

Druhá varianta výpočtů se týká společného zdanění manželů. Standardní odpočet uplatňovaný na federální úrovni se v tomto případě rovná dvojnásobku hodnoty standardního odpočtu uplatňovaného u odděleného zdanění manželů, tedy ve výši 12 700 USD. Nezdanitelná částka, kterou si poplatníci mohou uplatnit, činí celkově 12 150 USD. Dále mají možnost, jako v předchozí variantě, uplatnit slevu na dítě ve výši 1 000 USD. Kalifornský manželský pár má na státní úrovni nárok na standardní odpočet ve výši 8 472 USD, což je opět dvojnásobek hodnoty standardního odpočtu u odděleného zdanění manželů. Také může využít slevy v hodnotě 228 USD, a v případě závislé osoby v hodnotě 353 USD. Pokud se jedná o český manželský pár, tak v ČR již není možné uplatnit společné zdanění manželů, proto zde bude k výpočtu efektivní sazby daně použita daň (popř. sociální a zdravotní pojištění), která se rovná součtu daně u poplatníka uplatňujícího slevu na dítě (viz přecházející varianta s odděleným zdaněním) a daně, kterou bude muset zaplatit druhý z manželů (viz varianta s bezdětným poplatníkem). V tomto případě vyjadřují efektivní sazby daně daňové zatížení celé rodiny, ne pouze jednoho poplatníka. Tato varianta je vyobrazena v grafu 4.7 a grafu 4.8.

Graf 4.7 ETR u manželů s jedním dítětem (společné zdanění)

Zdroj: Vlastní výpočty

Graf 4.7 zobrazuje celkové daňové zatížení jak českého manželského páru, tak i amerického manželského páru. Hned v první sledované skupině si lze všimnout, že český manželský pár má, na rozdíl od amerických poplatníků, nárok na daňový bonus, jelikož efektivní sazba daně je v jejich případě záporná. U druhé příjmové skupiny je pozorovatelný značný skok daňového zatížení českých poplatníků, protože daňové zvýhodnění uplatňované jedním z manželů již nedokáže pokrýt vysoký nárůst daně. Navíc, když se k ní ještě přičte daň druhého z manželů, která taky značně vzrostla.

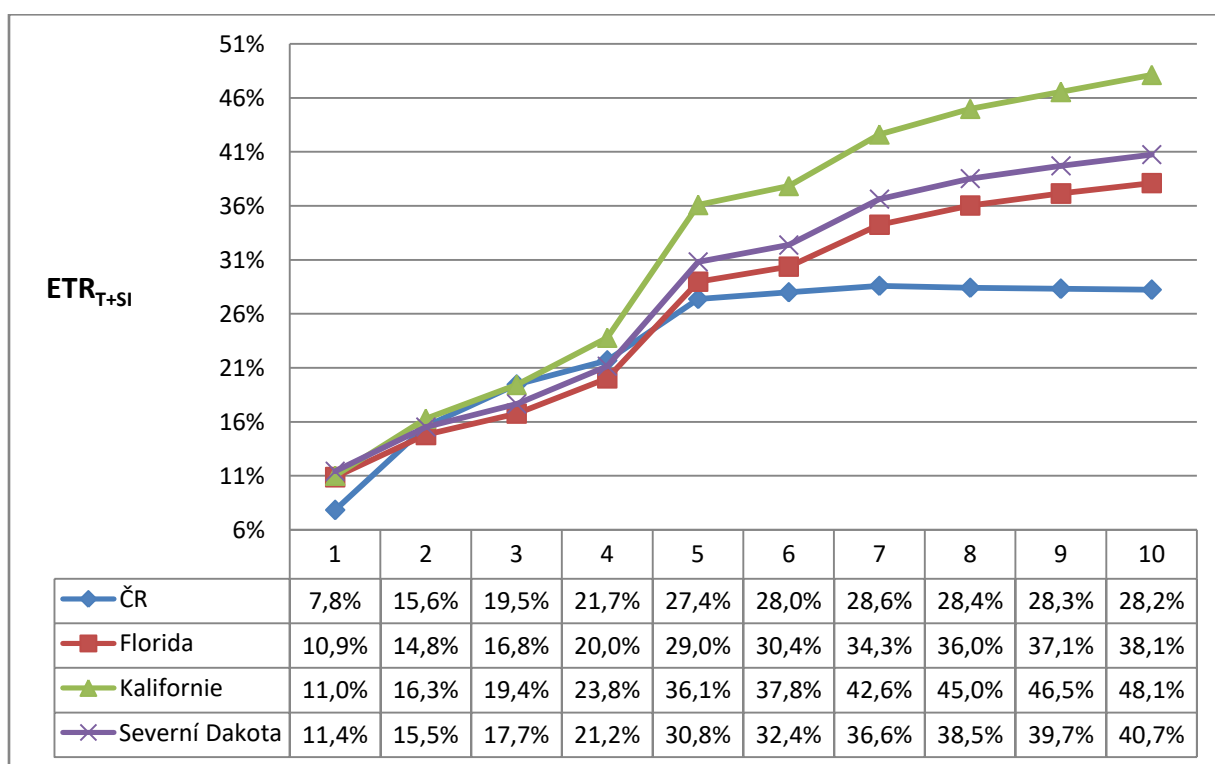
Efektivní sazba daně českého manželského páru, u kterého každý z manželů dosahuje příjmu ve výši 80 % průměrné mzdy, je nepatrně nižší než efektivní sazba daně u amerického páru bydlícího na Floridě. V následující příjmové skupině se efektivní sazba daně floridského manželského páru začíná oddalovat od míry zdanění českého páru. Tento vývoj je způsoben snížením federální slevy na dítě o 45 %.

Výrazný skok v daňovém zatížení se projevuje u páté příjmové skupiny. Zde již u amerického manželského páru zaniká nárok na uplatnění federální slevy na dítě, navíc podléhají alternativní minimální dani a vyšší daňové sazbě. U šesté skupiny amerických poplatníků dochází k redukci federální nezdanitelné částky na závislou osobu a od následující

skupiny již není možné, aby si americký manželský pár uplatnit jakoukoliv federální nezdanitelnou částku a v Kalifornii ani slevy na dani.

Další vývoj efektivních sazeb daně je totožný jako v předchozích příkladech, tedy trend je až do poslední sledované skupiny poplatníků rostoucí. U kalifornského manželského páru, který spadá do desáté příjmové skupiny, se poprvé objevuje tzv. daň z duševního zdraví (Mental Health Services Tax), která se vybírá ve výši 1 % ze zdanitelného příjmu přesahujícího částku 1 000 000 USD. Daň z duševního zdraví (MHST) byla implementována na základě referenda konaného v roce 2004, jehož cílem bylo poskytnout koordinovanější a komplexnější péči těm, kteří trpí závažnou duševní chorobou, zejména v odloučených oblastech. (Treu, 2018, online) Jak si lze všimnout, tak v desáté skupině poplatníků opět dosahuje efektivní sazba daně v Kalifornii více než dvojnásobku hodnoty efektivní sazby daně v ČR.

Graf 4.8 ETR_{T+SI} u manželů s jedním dítětem (společné zdanění)

Zdroj: Vlastní výpočty

Graf 4.8 popisuje vývoj efektivních sazeb daně, které ve svých výpočtech zahrnují, kromě společné daňové povinnosti, také sociální a zdravotní odvody obou manželů. Daňové zatížení českého manželského páru patřícího do první příjmové skupiny je nejnižší ve srovnání s mírou zdanění amerických států. Nicméně již ve druhé sledované skupině

je efektivní sazba daně českých poplatníků druhá nejvyšší, přičemž nejnižší míru zdanění vykazuje Florida. V následující skupině poplatníků, kteří dosahují příjmů ve výši 80 % průměrné mzdy, je daňové zatížení českého manželského páru v porovnání s daňovým zatížením amerických poplatníků nejvyšší.

V šesté příjmové skupině poplatníků dochází v důsledku snížení federální nezdanitelné částky ke zvýšení efektivní sazby daně Floridy, která nabývá nepatrně vyšší hodnoty než efektivní sazba daně v ČR. Až do pětinasobku průměrné mzdy je pozorovatelný rostoucí trend efektivních sazeb daně jak u českého, tak i amerického manželského páru, nicméně v případě ČR dochází od této skupiny k degresivnímu vývoji míry zdanění, jako tomu bylo v předešlých případech.

4.3.4 Shrnutí výsledků efektivních sazeb daně

Z provedených analýz efektivních sazeb daně u jednotlivých kategorií poplatníků vyplývá, že ve všech variantách výpočtů se s nejnižším daňovým zatížením můžeme setkat u nízko příjmových poplatníků. Tato skutečnost je důsledkem uplatnění slev na dani, které výrazným způsobem snižují, popř. zcela eliminují daňovou povinnost. Se zvyšujícím se příjmem slevy na dani sice také snižují vzniklou daň, nicméně se již nejedná o tak markantní poměrový rozdíl. Jak dále vyplynulo z výpočtů, taktéž dochází ke značným diferenciacím mezi státy, ale rovněž mezi zatížením nízko příjmového poplatníka a vysoko příjmového poplatníka.

Zcela nejnižších hodnot efektivních sazeb daně v rámci porovnávaných zemí je dosahováno u poplatníka samoživitele se dvěma dětmi, a to u všech amerických států, kde v první příjmové skupině vychází americkému poplatníkovi nárok na daňový bonus ve výši téměř 6 160 USD. Druhé nejnižší hodnoty efektivní sazby daně je dosahováno u českého poplatníka samoživitele se dvěma dětmi, jehož nárok na daňový bonus dosahuje necelých 30 500 Kč. V případě této kategorie nízko příjmových poplatníků je viditelnější podpora ze strany amerických států v porovnání s ČR. Americký samoživitel má nárok na vyšší standardní odpočet než bezdětný poplatník, ale zároveň díky nízkému příjmu může, ale také nemusí, dosáhnout na slevu pro poplatníky s nízkým příjmem, která se při nedostatečné výši daně stává přeplatkem na dani (daňovým bonusem).

Největšího rozdílu v rámci jednotlivých příjmových skupin bylo dosaženo u manželů s jedním dítětem, kteří pobírají desetinásobek průměrné mzdy. Tento rozdíl činil

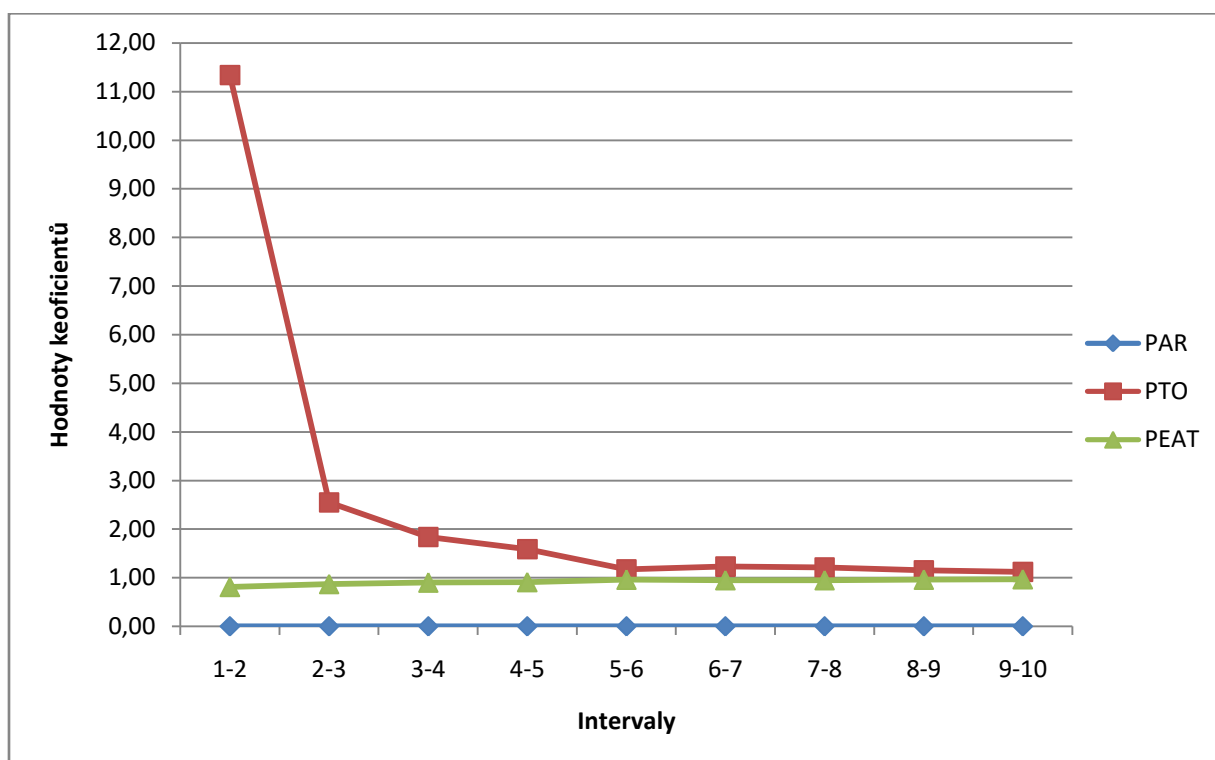
23,56 procentních bodů. Naopak nejmenší rozdíl se nachází v rámci druhé příjmové skupiny, a to u poplatníka samoživitele se dvěma dětmi, kde vychází ve výši 2,17 procentního bodu. Pokud bychom se podívali na hodnoty efektivních sazeb daně, které zohledňují sociální a zdravotní odvody, tak k největší diferenciaci opět dochází u manželů s jedním dítětem spadajících do poslední sledované skupiny, akorát zde se tento rozdíl rovná 19,93 procentním bodům. Nejnížší rozdíl vychází u poplatníka samoživitele ve výši 1,02 procentního bodu, akorát oproti předchozí variantě je dosažen až ve čtvrté příjmové skupině. V případě manželů se jednalo vždy o rozdíl mezi hodnotami efektivních sazeb daně ČR a Kalifornie, naopak u poplatníka samoživitele se vycházelo z rozdílu mezi hodnotami efektivní sazby daně ČR a Severní Dakoty, popř. ČR a Floridy.

Když bychom se zabývali diferenciacemi mezi nízko příjmovými a vysoko příjmovými poplatníky, tak největšího rozdílu v obou variantách výpočtů efektivních sazeb daně je dosaženo u kalifornského poplatníka samoživitele se dvěma dětmi. Tento rozdíl činí 65,47 procentních bodů, popř. 61,18 procentních bodů v případě varianty zohledňující sociální a zdravotní odvody. Naopak nejnížší diferenciaci vykazuje český bezdětný poplatník, kde se rozdíly rovnají 19,55 procentních bodů a 15,63 procentních bodů v případě druhé varianty.

4.4 Měření intervalové progresivity

Progresivní působení daně z příjmů lze prokázat také pomocí ukazatelů intervalové progresivity daně. Jak bylo uvedeno v podkapitole 4.2.2, můžeme intervalovou progresivitu měřit třemi způsoby. Hodnoty jednotlivých ukazatelů pro ČR a Floridu jsou vyobrazeny v grafu 4.9 a 4.10. Výpočty byly vztaženy na kategorii bezdětného poplatníka, který využívá pouze základní slevu na dani, popř. odpočty uplatňované v USA.

Graf 4.9 Intervalová progresivita v ČR

Zdroj: Vlastní výpočet

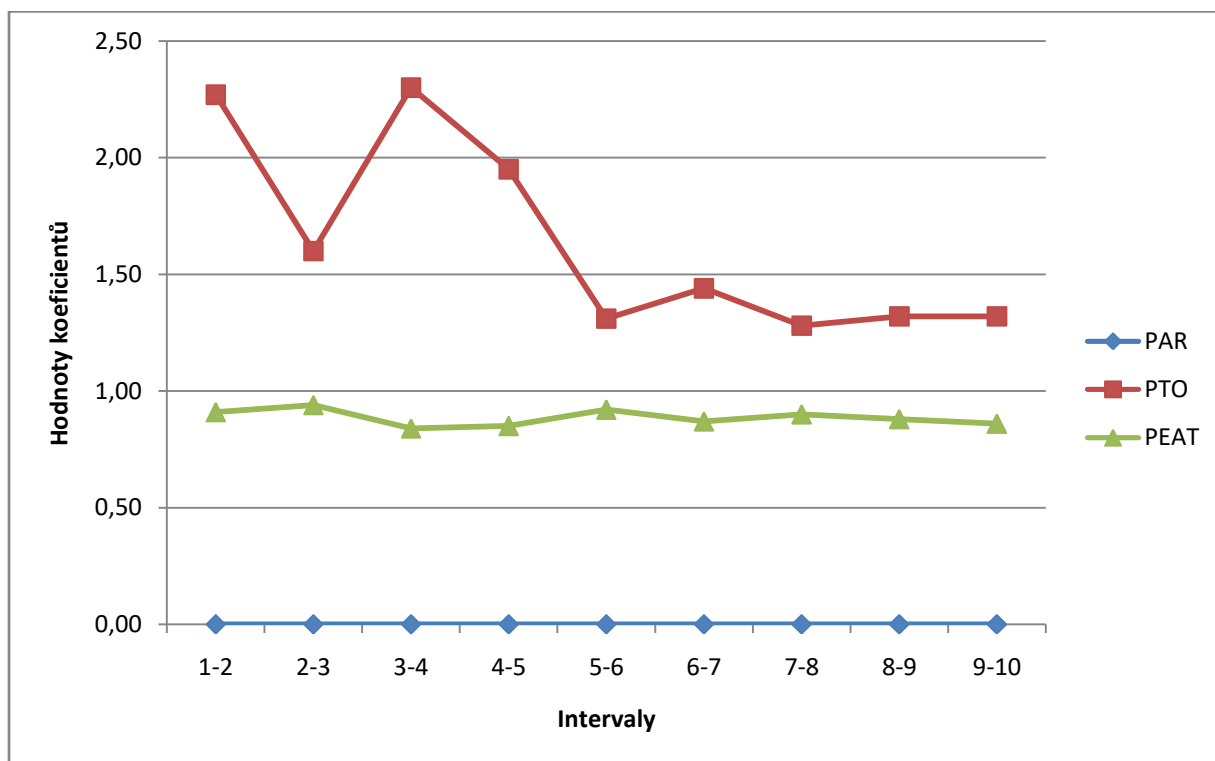
Jelikož jsou hodnoty ukazatele progresivity průměrné sazby (PAR) vyšší než nula, dokazuje nám to, že se v ČR potýkáme s progresivní daňí, i přesto, že je zavedená lineární sazba daně. V našem případě je to důsledkem působení uplatněné slevy na daň. S růstem příjmů progresivita daně klesá a postupně se přibližuje k daňi proporcionální. Progresivní daň v ČR nám také dokazují výsledky dalších dvou ukazatelů intervalové progresivity jak je patrné z grafu 4.9.

V případě progresivity daňové povinnosti (PTO) si můžeme všimnout, že hodnoty mezi jednotlivými intervaly mají klesající charakter. Pomalu se přibližují k hodnotě jedna, která podle tabulky 4.1 představuje proporcionální daň. Nejvyšší míra daňové progresivity je patrná u nejnižších příjmů a se zvyšujícími se příjmy se, díky působení slev na daň, hodnota ukazatele postupně snižuje. Nepatrný nárůst hodnoty lze pozorovat při přechodu z šesté příjmové skupiny do sedmé, který je způsoben tím, že daný poplatník začíná podléhat kromě jiného také solidárnímu zvýšení daně.

Ukazatel progresivity příjmu po zdanění (PEAT), který měří elasticitu příjmu po zdanění vzhledem k příjmu před zdaněním je u obou zemí menší než jedna, což nám opět dokazuje progresivní daň. Nicméně i tento ukazatel má tendenci se přibližovat hodnotě jedna,

tedy proporcionálnímu zdanění. Jak je tedy ze všech výsledků patrné, tak nejvyšší daňová progresivita se projevuje u poplatníků s nejnižšími příjmy.

Graf 4.10 Intervalová progresivita na Floridě

Zdroj: Vlastní výpočet

Na Floridě má progresivita průměrné sazby (PAR) nepatrně odlišný vývoj než v případě ČR, jak je z grafu 4.10 patrné. Nejen, že je dosahováno celkově vyšších hodnot, kromě prvního a druhého příjmového intervalu, ale je také zřejmý skok při přechodu ze třetí do čtvrté skupiny. Ten je výsledkem toho, že se výsledná daňová povinnost zvýšila více než důchod. Od tohoto intervalu míra progresivity opět klesá směrem k hodnotě nula.

Jak z grafu 4.10 vyplývá, nemá progresivita daňové povinnosti, jako tomu bylo v případě ČR, v celém svém průběhu klesající charakter. V prvních dvou intervalech se nám sice hodnota PTO snižuje, nicméně v intervalu od třetí do čtvrté skupiny je značný skok v hodnotě progresivity daňové povinnosti, která převyšuje dokonce hodnotu v prvním intervalu (rozmezí mezi první a druhou skupinou). Další nárůst hodnoty je patrný mezi šestou a sedmou skupinou a také při přechodu z osmé do deváté skupiny. Tyto skoky jsou způsobeny podléháním vyšším daňovým sazbám v rámci klouzavě progresivní sazby daně, přičemž nárůst daňové povinnosti je podstatně vyšší, než nárůst důchodu. Při zvyšování příjmů

z desáté do pomyslné jedenácté skupiny a dále, by se hodnota progresivity daňové povinnosti stále více přibližovala jedné a žádné skoky by již nenastaly.

Posledním zkoumaným ukazatelem je progresivita příjmu po zdanění, který má opačný průběh než progresivita daňové povinnosti. Jak graf 4.10 zobrazuje, v případě, že nám hodnota progresivity daňové povinnosti klesá, tak naopak hodnota progresivity příjmů po zdanění roste. Zároveň jednotlivé nárůsty v hodnotách nejsou tak výrazné, jako tomu bylo u předešlého ukazatele. Také zde při následném zvýšení příjmů z desáté skupiny do pomyslné jedenácté skupiny, již dochází k postupnému růstu hodnoty směrem k jedné.

Pokud bychom kromě federální daně zahrnuli do výpočtů také příslušnou státní daň, tak by průběh všech ukazatelů intervalové progresivity byl stejný, jak zobrazuje graf 4.10, pouze by nabývaly nepatrně odlišných hodnot.

5 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo srovnání daňového zatížení zaměstnanců v České republice a ve Spojených státech amerických. Rozdíly vyplývající z odlišně nastavených pravidel pro zdaňování závislé činnosti a jejich dopad na daňové zatížení, byly ukázány na praktické aplikaci.

Diplomová práce byla rozdělena na pět kapitol. Po úvodu následovala druhá kapitola, kde jsme se seznámili s daňovým systémem České republiky s důrazem na daň z příjmů fyzických osob. Byli zde charakterizováni poplatníci, vymezen předmět daně, vyňaté příjmy z předmětu daně a v neposlední řadě také definování osvobozených příjmů. Od vymezení základu daně, popř. dílčích základů daně, jsme se dostali k určení sazby daně a popisu solidárního zvýšení daně. Důležitou součástí kapitoly byla charakteristika daňových úlev, mezi které řadíme nezdánitelné části základu daně a odčitatelné položky. Následně jsme se zabývali vymezením slev na dani a správou daně. Poslední část kapitoly byla věnována zdanění závislé činnosti, kde bylo také popsáno jak zdravotní pojištění, tak i sociální pojištění.

Třetí kapitola se týkala charakteristiky daňového systému Spojených států amerických se zaměřením na daň z příjmů fyzických osob. Podobně jako tomu bylo v první kapitole, i zde byli vymezeni poplatníci, určen předmět daně a základ daně. Na rozdíl od České republiky, je zde využívána klouzavě progresivní sazba daně. Byla také charakterizována alternativní minimální daň, jejíž úkolem je zamezit vysoko příjmovým poplatníkům vyhnutí se placení daně z důvodu nadměrného využití slev a odpočtů. Následuje ilustrativní výčet nezdánitelných částek, odčitatelných položek a slev na dani. V neposlední řadě byla popsána správa daně. Konec kapitoly se zabýval zdaněním závislé činnosti, kde byl také nastíněn americký systém sociálního zabezpečení.

Čtvrtá část se věnovala praktické aplikaci, přičemž byla celá kapitola rozdělena na dvě poloviny. V první polovině byly popsány ukazatele daňového zatížení a způsoby měření daňové progresivity. Druhá část se týkala již konkrétních výpočtů. Za předem vymezených podmínek bylo porovnáno daňové zatížení zaměstnanců pomocí ukazatele efektivní sazby daně, a to konkrétně u třech kategorií poplatníků. U jednotlivých kategorií bylo provedeno dvojí srovnání daňového zatížení. V prvním případě byla použita efektivní sazba daně bez zahrnutí sociálních a zdravotních odvodů, v případě druhém byly tyto odvody ve výpočtech zohledněny. Pro účely porovnání daňového zatížení byly vybrány tři reprezentativní státy Spojených států amerických. První z nich byla Florida, která neuplatňuje státní daň. Dále

Kalifornie, jelikož uplatňuje nejvyšší státní daňové sazby a Severní Dakota, která naopak uplatňuje na příjmy poplatníků nejnižší státní daňové sazby. Pro lepší vypovídací schopnost bylo stanoveno deset příjmových skupin na základě násobků průměrné mzdy. Zároveň byly pro zjednodušení uplatněny pouze základní slevy (sleva na poplatníka, daňové zvýhodnění), standardní odpočty a nezdanitelné částky.

První případ se týkal srovnání efektivní sazby daně u bezdětných poplatníků, přičemž byla využita pouze základní sleva na poplatníka, nezdanitelná částka a standardní odpočet. V obou variantách bylo daňové zatížení českých vysoko příjmových zaměstnanců nejnižší, dokonce v první variantě, činil rozdíl mezi hodnotami Kalifornie a České republiky 20,37 procentních bodů. Ve druhé variantě výpočtů byla efektivní sazba daně v České republice u druhé, třetí a čtvrté příjmové skupiny nejvyšší, popř. druhá nejvyšší než hodnoty ostatních porovnávaných států. Zde jsme se také setkali s degresivním vývojem efektivní sazby daně českého poplatníka, který je způsoben kombinací maximálního vyměřovacího základu pro sociální pojištění a lineární sazby daně

Druhý případ byl zaměřen na poplatníka samoživitele se dvěma dětmi, který měl nárok na daňové zvýhodnění, popř. využil slevu pro poplatníka s nízkým příjmem. Bylo zde také zmíněno, že americký poplatník má nárok na daňový bonus pouze na federální úrovni, nikoliv na státní. Vývoj efektivních sazeb daně až do čtvrté příjmové skupiny poplatníků byl v jednotlivých porovnávaných státech téměř shodný. V první skupině poplatníků docházelo k negativní daňové povinnosti, což znamená, že poplatníkovi byl vyplacen daňový bonus. Tento trend byl pozorovatelný také ve druhé příjmové skupině a v případě českých poplatníků i ve třetí sledované skupině.

Poslední případ se zabýval srovnáním efektivních sazeb daně manželů s jedním dítětem. Jelikož je ve Spojených státech amerických možnost kromě odděleného zdanění využít také společné zdanění manželů, byly zkoumány obě tyto možnosti. Z výsledků efektivních sazeb daně vyplývá, že daňové zatížení české rodiny je menší, než daňové zatížení americké rodiny. Nicméně po zohlednění sociálního a zdravotního pojištění se od druhé do čtvrté příjmové skupiny dostáváme do situace, kdy právě naopak je daňové zatížení českých zaměstnanců v určitých případech vyšší, než daňové zatížení některých amerických poplatníků.

Na základě provedených analýz výpočtů efektivních sazeb daně lze říci, že k nejnižšímu daňovému zatížení zaměstnanců dochází v nízko příjmových skupinách. Tato

skutečnost vyplývá z důsledku uplatnění slev na dani, které výrazně snižují či zcela eliminují daňovou povinnost. Z výsledků též vyplývá, že nejnižší daňové zatížení u obou zemí vykazuje poplatník samoživitel se dvěma dětmi, který je, na rozdíl od České republiky, ve Spojených státech amerických daňově zvýhodněn. Naopak nejvyšších hodnot efektivních sazeb daně vykazoval manželský pár s jedním dítětem. Když bychom se zabývali diferenciacemi mezi nízko příjmovými a vysoko příjmovými poplatníky, tak největšího rozdílu v obou variantách výpočtů efektivních sazeb daně, bylo dosaženo v Kalifornii. Naopak nejnižší rozdíl mezi poplatníky je v České republice.

Konec kapitoly se zabýval výpočtem intervalové progresivity. Na základě koeficientů jednotlivých ukazatelů vyplývá, že jak v České republice, tak i ve Spojených státech amerických je daň progresivní. V případě České republiky je daň nejprogresivnější u nízko příjmových skupin a postupně dochází k jejímu snižování směrem k proporcionální dani. U ukazatele progresivity daňové povinnosti je nepatrný nárůst hodnoty při přechodu z šesté do sedmé příjmové skupiny, který je způsoben tím, že poplatník začíná podléhat solidárnímu zvýšení daně. Na rozdíl od České republiky má progresivita daňové povinnosti Floridy odlišný vývoj. Ten je způsoben působením klouzavé progresy uplatňované na federální úrovni. Jednotlivé skoky byly zaznamenány mezi třetí a čtvrtou příjmovou skupinou, dále pak u šestého a osmého intervalu. Nejvyšší progresivní daň je dosaženo ve třetím příjmovém intervalu. Pokud bychom do výpočtů zahrnuli také státní daň, pak by průběh křivek jednotlivých ukazatelů byl stejný, pouze by nabývaly nepatrně odlišných hodnot.

V České republice je často diskutovaným tématem složitost konstrukce daně z příjmů fyzických osob, nicméně v porovnání se Spojenými státy americkými je mnohem jednodušší. Americká daň z příjmů fyzických osob obsahuje obrovské množství nejrůznějších odpočtů a slev, které jsou z převážné části závislé na příjmech poplatníka či jeho rodinném stavu. Dále poplatníci podléhají dani nejen na federální úrovni, ale také v některých státech či municipalitách jsou povinni odvádět příslušnou daň. Zajímavá je také každoroční úprava výše odpočtů s ohledem na změnu indexu spotřebitelských cen. Pokud Česká republika zavede progresivní sazbu daně, mohla by po vzoru Spojených států amerických zdaňovat poplatníky podle statusu a opětovně zavést společné zdanění manželů. V oblasti slev na dani by se mohla implementovat určitá redukční pravidla při jejich uplatňování. Mohla by se také zavést sleva pro poplatníky s nízkým příjmem, ale musely by být vhodně nastaveny podmínky nároku na využití slevy. Daňově by se také mohli zvýhodnit poplatníci samoživitelé např. formou vyšší slevy.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje:

1. AGTMAAL, Wendela van den Brink. *Global individual tax handbook 2013*. Amsterdam: IBFD, 2013. ISBN 978-90-8722-196-6.
2. KESTI, Juhani. *European tax handbook 2007*. Amsterdam: IBFD, 2007. ISBN 978-90-8722-015-0.
3. KOLEKTIV AUTORŮ. *Meritum Mzdy od A do Z 2016*. 13. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. ISBN 978-80-7552-063-0.
4. KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 6. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-921-2.
5. KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 6. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-841-3.
6. LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňové systémy v globálním světě*. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-320-1.
7. MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2018: úplná znění platná k 1.1.2018*. 28. vydání. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-271-0766-7.
8. ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 6. Vydání. Praha: Linde, 2013. ISBN 978-80-7201-925-0.
9. ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teorie s praktickou aplikací*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-005-8.
10. ŠIROKÝ, Jan. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-315-0.
11. VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2016*. 13. aktualizované vydání. Praha: 1. VOX, 2016. ISBN 978-80-87480-44-1.
12. VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. Praha: Wolters Kluwer, 2013. ISBN 978-80-7478-388-3.

13. VYBÍHAL, Václav. *Mzdové účetnictví 2017: praktický průvodce*. Dvacáté vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0426-0.

14. *Sociální pojištění 2017: pojistné na sociální zabezpečení, nemocenské pojištění, důchodové pojištění, organizace a provádění sociálního zabezpečení: redakční uzávěrka 16. 1. 2017*. Ostrava: Sagit, 2017. ISBN 978-80-7488-210-4.

15. *Zdravotní pojištění: zákon o veřejném zdravotním pojištění, zákon o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, zákony o zdravotních pojišťovnách, prováděcí předpisy: redakční uzávěrka 16. 1. 2017*. Ostrava: Sagit, 2017. ISBN 978-80-7488-212-8.

Internetové zdroje:

16. ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *ČSSZ informuje: Důležité údaje platné pro sociální zabezpečení v roce 2017*. [online]. ČSSZ [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2017/20170105-cssz-informuje-dulezite-udaje-platne-pro-socialni-zabezpeceni-v-roce-2017.htm>

17. ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *Povinnosti*. [online]. ČSSZ [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/pojistne-na-socialni-zabezpeceni/povinnosti.htm>

18. ERB, Phillips Kelly. *IRS Announces 2017 Tax Rates, Standard Deductions, Exemption Amounts And More*. [online]. Forbes [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/kellyphillipserb/2016/10/25/irs-announces-2017-tax-rates-standard-deductions-exemption-amounts-and-more/>

19. FINANČNÍ SPRÁVA. *Aktuálně k dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období 2016*. [online]. Finanční správa [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/dotazy-a-odpovedi/dan-z-prijmu-fyzickych-osob/Aktualne-k-dani-z-prijmu-fo-za-zdanovaci-obdobi-2016-7830>

20. FINANČNÍ SPRÁVA. *Podnikatelé a odborníci rozhodli: Elektronická evidence tržeb je druhým nejlepším zákonem roku 2016*. [online]. Finanční správa [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/pro-media/tiskove-zpravy/2017/podnikatele-a-odbornici-rozhodli-elektro-8620>

21. FINANČNÍ SPRÁVA. *FAQ*. [online]. Finanční správa [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/eet/casto-kladene-dotazy>
22. FINANČNÍ SPRÁVA. *Zaměstnanci - zaměstnavatelé*. [online]. Finanční správa [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/zamestnanci-zamestnavatele>
23. FRANCHISE TAX BOARD. *2017 California Tax Rates and Exemptions*. [online]. FTB [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <https://www.ftb.ca.gov/forms/2017-California-Tax-Rates-and-Exemptions.shtml>
24. FRANKEL, Matthew. *Your 2017 Guide to The Alternative Minimum Tax*. [online]. Fool [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.fool.com/taxes/2017/04/15/your-2017-guide-to-the-alternative-minimum-tax.aspx>
25. HEALTHCARE.GOV. *Medicaid & CHIP coverage*. [online]. HealthCare.gov [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <https://www.healthcare.gov/medicaid-chip/getting-medicaid-chip/>
26. INTERNAL REVENUE SERVICE. *Individuals*. [online]. IRS [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.irs.gov/credits-deductions/individuals>
27. INTERNAL REVENUE SERVICE. *Child and Dependent Care Credit*. [online]. IRS [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.irs.gov/credits-deductions/individuals/child-and-dependent-care-credit>
28. INTERNAL REVENUE SERVICE. *American Opportunity Tax Credit*. [online]. IRS [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.irs.gov/individuals/aotc>
29. INTERNAL REVENUE SERVICE. *2017 Form 1040*. [online]. IRS [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.irs.gov/pub/irs-pdf/f1040.pdf>
30. INTERNAL REVENUE SERVICE. *2017 Instructions 1040*. [online]. IRS [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.irs.gov/pub/irs-pdf/i1040gi.pdf>
31. INTERNAL REVENUE SERVICE. *2017 Instructions for Schedule A (Form 1040)*. [online]. IRS [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.irs.gov/pub/irs-pdf/i1040sca.pdf>

32. INTERNAL REVENUE SERVICE. *2017 General Instructions for Forms W-2 and W-3*. [online]. IRS [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.irs.gov/pub/irs-pdf/iw2w3.pdf>
33. INTERNAL REVENUE SERVICE. *2017 Publication 525*. [online]. IRS [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.irs.gov/pub/irs-pdf/p525.pdf>
34. INTERNAL REVENUE SERVICE. *Rev. Proc. 2016-55*. [online]. IRS [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.irs.gov/pub/irs-drop/rp-16-55.pdf>
35. INTERNAL REVENUE SERVICE. *Publication 15 (2017), (Circular E), Employer's Tax Guide*. [online]. IRS [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: https://www.irs.gov/publications/p15/ar02.html#en_US_2017_publink1000202402
36. INTERNAL REVENUE SERVICE. *Publication 15-B (2017), Employer's Tax Guide to Fringe Benefits*. [online]. IRS [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: https://www.irs.gov/publications/p15b/ar02.html#en_US_2017_publink1000193638
37. INTERNAL REVENUE SERVICE. *Publication 524 (2017), Credit for the Elderly or the Disabled*. [online]. IRS [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: https://www.irs.gov/publications/p524/ar02.html#en_US_2016_publink100038698
38. INTERNAL REVENUE SERVICE. *Publication 554 (2017), Tax Guide for Seniors*. [online]. IRS [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: https://www.irs.gov/publications/p554/ch04.html#en_US_2016_publink1000270210
39. INTERNAL REVENUE SERVICE. *Retirement Savings Contributions Credit (Saver's Credit)*. [online]. IRS [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.irs.gov/retirement-plans/plan-participant-employee/retirement-savings-contributions-savers-credit>
40. INTERNAL REVENUE SERVICE. *Topic Number: 301 - When, How, and Where to File*. [online]. IRS [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.irs.gov/taxtopics/tc301.html>
41. INTERNAL REVENUE SERVICE. *Topic Number: 607 - Adoption Credit and Adoption Assistance Programs*. [online]. IRS [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.irs.gov/taxtopics/tc607.html>
42. INTERNAL REVENUE SERVICE. *Topic Number: 612 - The Premium Tax Credit*. [online]. IRS [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.irs.gov/taxtopics/tc612.html>

43. LEGAL INFORMATION INSTITUTE. *U.S. Code: Title 26 - INTERNAL REVENUE CODE*. [online]. Legal information institute [cit. 2017-01-08]. Dostupné z: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/26>
44. LEGAL INFORMATION INSTITUTE. *26 U.S. Code § 62 - Adjusted gross income defined*. [online]. Legal informatik institute [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/26/62>
45. MEDICARE.GOV. *How is Medicare funded?*. [online]. Medicare.gov [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.medicare.gov/about-us/how-medicare-is-funded/medicare-funding.html>
46. MEDICARE.GOV. *What's Medicare?*. [online]. Medicare.gov [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.medicare.gov/sign-up-change-plans/decide-how-to-get-medicare/whats-medicare/what-is-medicare.html>
47. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Důchodové pojištění*. [online]. MPSV [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/3#dd>
48. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Nemocenské pojištění*. [online]. MPSV [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/7>
49. PAVEL, Jan a Leoš VÍTEK. *Studie 1 - Danové a pojistné zatížení*. [online]. MPSV [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/13246/Studie_1.pdf
50. NERUDOVA, Danuše. *Daňový systém USA - I. část* [online]. Mzdová praxe [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <http://www.mzdovapraxe.cz/archiv/dokument/doc-d6810v9498-danovy-system-usa-1-cast/>
51. NORTH DAKOTA OFFICE OF STATE TAX COMMISSIONER. *Individual Income Tax Booklet*. [online]. ND.gov [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: http://www.nd.gov/tax/data/upfiles/media/individual-income-tax-booklet_2.pdf?20180130031238
52. OECD.DATA. *Average wages*. [online]. OECD [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/earnwage/average-wages.htm>
53. OECD.STATS. *Details of Tax Revenue - Czech Republic*. [online]. OECD [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REVCZE#>

54. OECD.STATS. *Details of Tax Revenue - United States*. [online]. OECD [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REVCZE#>
55. PEREZ, William. *What Is the Alternative Minimum Tax?*. [online]. The balance [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.thebalance.com/alternative-minimum-tax-3192753>
56. POMERLEAU, Kyle. *Tax Brackets in 2017*. [online]. Tax foundation [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <http://taxfoundation.org/2017-tax-brackets/>
57. SCARBORO, Morgan. *State Individual Income Tax Rates and Brackets for 2017*. [online]. Tax Foundation [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://taxfoundation.org/state-individual-income-tax-rates-brackets-2017/>
58. ŠIROKÝ, Jan. *Některé poznámky k vypovídací schopnosti pojmů „rovná daň“ a „ekologické daně“*. [online]. [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: http://kvf.vse.cz/storage/1218123615_sb_%C5%A0irokejn.pdf
59. THE UNITED STATES SOCIAL SECURITY ADMINISTRATION. *Social Security Handbook § 1300*. [online]. SSA.gov [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: https://www.ssa.gov/OP_Home/handbook/handbook.13/handbook-1300.html
60. THE UNITED STATES SOCIAL SECURITY ADMINISTRATION. *Annual Statistical Supplement, 2016 - Program Descriptions and Legislative History, Social Security (Old-Age, Survivors, and Disability Insurance)*. [online]. SSA.gov [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.ssa.gov/policy/docs/statcomps/supplement/2016/oasdi.pdf>
61. THE UNITED STATES SOCIAL SECURITY ADMINISTRATION. *OASDI and SSI Program Rates & Limits 2017*. [online]. SSA.gov [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: https://www.ssa.gov/policy/docs/quickfacts/prog_highlights/RatesLimits2017.pdf
62. THE UNITED STATES SOCIAL SECURITY ADMINISTRATION. *Supplemental Security Income*. [online]. SSA.gov [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.ssa.gov/ssi/>
63. TIAA. *Tax Guide 2017*. [online]. TIAA [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: https://www.tiaa.org/public/pdf/Tax_Guide.pdf

64. TREU, Blake. *What is the California Mental Health Services Tax?*. [online]. Fuller Tax Blog [cit. 2018-02-02]. Dostupné z: <https://www.fulleredu.com/taxblog/what-is-the-california-mental-health-services-tax/>
65. TURBOTAX. *LLC Tax Filing Rules*. [online]. Turbotax intuit [cit. 2018-02-02]. Dostupné z: <https://turbotax.intuit.com/tax-tips/small-business-taxes/llc-tax-filing-rules/L39E29kPR>
66. WEBMD. *Understanding Health Insurance - Types of Health Insurance*. [online]. Web MD [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <https://www.webmd.com/health-insurance/tc/understanding-health-insurance-types-of-health-insurance#1>

Seznam zkratek

AGI	Adjusted Gross Income
AMT	Alternative Minimum Tax
AMTI	Alternative Minimum Taxable Income
CPI	Index spotřebitelských cen
ČR	Česká republika
IRC	Internal Revenue Code
IRS	Internal Revenue Service
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
USA	Spojené státy americké
ZDP	Zákon o daních z příjmů

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. - autorský zákon, zejména § 35 - užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 - školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB- TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 27. 4. 2018

.....

Bc. Markéta Ševčíková

Seznam příloh

- Příloha č. 1 Vzor daňové tabulky Kalifornie
- Příloha č. 2 Výpočet efektivní sazby daně u bezdětného poplatníka v České republice
- Příloha č. 3 Výpočet efektivní sazby daně u bezdětného poplatníka na Floridě
- Příloha č. 4 Výpočet efektivní sazby daně u bezdětného poplatníka v Kalifornii
- Příloha č. 5 Výpočet efektivní sazby daně u bezdětného poplatníka v Severní Dakotě
- Příloha č. 6 Výpočet efektivní sazby daně u samoživitele se dvěma dětmi v České republice
- Příloha č. 7 Výpočet efektivní sazby daně u samoživitele se dvěma dětmi na Floridě
- Příloha č. 8 Výpočet efektivní sazby daně u samoživitele se dvěma dětmi v Kalifornii
- Příloha č. 9 Výpočet efektivní sazby daně u samoživitele se dvěma dětmi v Severní Dakotě
- Příloha č. 10 Výpočet efektivní sazby daně u manželů s jedním dítětem v České republice
- Příloha č. 11 Výpočet efektivní sazby daně u manželů s jedním dítětem na Floridě
- Příloha č. 12 Výpočet efektivní sazby daně u manželů s jedním dítětem v Kalifornii
- Příloha č. 13 Výpočet efektivní sazby daně u manželů s jedním dítětem v Severní Dakotě
- Příloha č. 14 Výpočet celkové efektivní sazby daně u manželů s jedním dítětem v České republice
- Příloha č. 15 Výpočet efektivní sazby daně u manželů s jedním dítětem na Floridě - společné zdanění
- Příloha č. 16 Výpočet efektivní sazby daně u manželů s jedním dítětem v Kalifornii – společné zdanění
- Příloha č. 17 Výpočet efektivní sazby daně u manželů s jedním dítětem v Severní Dakotě – společné zdanění
- Příloha č. 18 Výsledky výpočtů ukazatelů intervalové progresivity v České republice a na Floridě